

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE

CI-DEVANT

E. J. BRILL.

LEIDE — 1904.

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ἦδη τὸ πρῶτον τῷ 1897 ἐν τῇ *Classical Review*¹, ἔπειτα δ' ἐν τῷ Α' τεύχει τοῦ Νέου 'Ελληνομνήμωνος² ἐποιησάμην λόγον περὶ ἀνεκδότου ἀποσπάσματος συγγραφῆς περὶ ῥωμαϊκῆς ἱστορίας περιλαμβανομένου ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι 4932 (Μονῆς Ἰδῆρων ἀρ. 812), αὐτῷ ἐκείνῳ, ἐξ οὗ ἐξέδωκα τὸ ἀνεκδοτον ἀπόσπασμα Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχέως.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας ἄρχεται ἀκέφαλον, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ αὕτη δὲν εὐρίσκεται ἐν τοῖς πρώτοις στίχοις ἰδίου φύλλου, παρουσιάζεται δ' ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ τοῦ κώδικος 92⁶ συνυφασμένη ἐν ἀμέσῳ συνεχείᾳ τοῦ κολοβοῦ τέλους τῆς ὑπὸ Παιανίου μεταφράσεως τοῦ Εὐτρόπιου κατὰ τρόπον ἀληθῶς παράδοξον. Εἶνε δὲ ἡ σύγχυσις τοιαύτη, ὥστε ὁ ἀναγνώστης διστάζει τὸ πρῶτον ποῦ ἀκριβῶς λήγει κολοβὸν τὸ κείμενον τοῦ Παιανίου καὶ ποῦ ἄρχεται ἀκέφαλον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀπόσπασμα τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. Καθιστάνει δὲ τὴν δυσχέρειαν τῆς διαγνώσεως μεγαλειτέραν ἢ περὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ Εὐτρόπιου ἐλευθερία τοῦ Παιανίου. Οὐχ ἥττον ἢ μετ' ἐπιστάσεως ἀντιβολῆ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου πρὸς τὸν Εὐτρόπιον (X, 15 - 16) πείθει, νομίζω, ὅτι ὁ χωρισμὸς τῶν δύο συγγραφῶν πρέπει νὰ γείνη κατὰ τὰ κατωτέρω προτεινόμενα³.

¹ Τόμ. ΙΑ' σ. 383.

² σ. 9.

³ Ἴδε ἐν τῇ *Classical Review* ἐνθ' ἀν. σ. 387 κ. ἑ. τὰ ὑπ' ἐμοῦ τὸ πρῶτον ἐκδοθέντα ἀνεκδοτα μέρη τῆς μεταφράσεως τοῦ Παιανίου.

Καθίσταται δὲ Ἰουλιανὸς τοῦ παντὸς κύριος καὶ πάση παρασκευῇ κατὰ Περσῶν ἰσχυραίνει. πολλὰ δὲ τῶν περσικῶν ἐλῶν φρουρίων, ἐκδιδόντων αὐτὰ τῶν φυλάκων τῆς πολιουρχίας ἀναγκαζούσης, ἐκπεπορθημένης ἤδη τῆς Συρίας, τὰς παρεμβολὰς ἰστήσατο πρὸς αὐτῇ Κτησιφῶντι. Καὶ εἰ μέτρον ἐπέθηκε τῷ πολέμῳ, τάχα ἂν ἐπανεῖθε σῶος· ἀλλ' ἐπανιών καὶ τοῖς προσκατωρθωμένοις θαρρῶν, ἀφυλακτότερον ἀνεστρέφετο ταῖς μάχαις, καὶ βληθεὶς ὑπὸ τινος τῶν πολεμίων, τὸν βίον ἀπέλιπεν ἕκτη καὶ εἰκάδι τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τρίτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, τῆς δὲ ἡλικίας τριακοστῷ καὶ ἐνὶ ἀνὴρ ἄξιος ἀγασθῆναι (κωδ. ἀξιαγασθῆναι) καὶ μέγιστος (γρ. μέγιστον;) ἐσόμενος τοῖς κοινοῖς ὄφελος, εἰ μὴ τῶν καιρῶν ἐκράτησε. Γλώττα μὲν γὰρ αὐτῷ πρὸς ἑκατέραν ἠκόνητο φωνήν, τὴν τε βασιλεύουσαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὥστε κρατεῖν μὲν αὐτὸν ἐν ἀμφοτέροις, αὐτῶν δὲ αὐτοῦ κρατεῖν θατέρα τῇ τῶν Ἑλλήνων. Ῥέων καὶ γὰρ ἐν τῷ λέγειν πολὺς, ὑπερέβαινε τοῦτο τὸ θαῦμα τῆς μνήμης τῶν ἀρχαίων· οὐδὲν γὰρ ἦν ὃ μὴ διὰ στόματος ἦγε τῶν ταῖς ἀκοαῖς ἀπαξ ἐμπεσόντων· τὰ δὲ τῆς βιοτῆς αὐτῷ φιλοσοφίας ἐγγύτερα. Καὶ μὴν καὶ περὶ τὰς φιλίας ἐπι-

Hinc Julianus rerum potitus est, ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui. Aliquot oppida et castella Persarum in deditionem accepit vel vi expugnavit, Assyriamque populatus castra apud Ctesiphontem stativa aliquamdiu habuit. Remeansque victor, dum se inconsultius proeliis inserit, hostili manu interfectus est VI. Kalend. Julias imperii anno septimo, aetatis altero et trigesimo. Atque inter Divos relatus est, vir egregius et rem publicam insigniter moderaturus, si per fata licuisset. Liberalibus disciplinis apprime eruditus, Graecis doctior, atque adeo, ut Latina eruditio nequaquam cum Graeca scientia conveniret, facundia ingenti et prompta, memoriae tenacissimae, in quibus philosopho propior. In amicos liberalis, sed minus diligens, quam tantum principem decuit. Fuerunt enim nonnulli, qui vulnera gloriae eius inferrent. In provinciales iustissimus et tributorum, quatenus fieri posset, repressor. Civilis in cunctis, mediocrem habens aetarii

μελῆς ἦν καὶ πιστότατος ἀπάν-
των· πλὴν οὐ δοκιμάζων ἐξ ἀρχῆς
προίετο, οὐδὲ βασιλικῶς ἐθαπά-
νιζε τοὺς ἰσομένους φίλους· ὅθεν
ἤδη καὶ μῶμον ἐκ τῆς τινῶν ἐσχι-
συνουσίας, μάλιστα δὲ δικαιοσύ-
νης ἐνεχθείσης αὐτῷ κατὰ
τὴν ἐπιδημίαν ἦν αὐτὸς προ-
έγραψεν ἐπι περιῶν τῆ τῶν
Ἑλλήνων πολιτεία· Καισαρί-
ων ἐπεκαλεῖτο· κατὰ δὲ τοὺς
πατρῶους νόμους ἐν διαθή-
καις εἰςποιπτόν ἀπέφηνε τὸν
υἱὸν τῆς ἀδελφιδῆς Ἀτίας
Ὀκταούιον, προσέτι μέντοι
καὶ κληρονόμον τῆς οὐσίας.
Ἄλλ' ὅ τε δὲ (γρ. δὴ) ἀπ'
ἐκείνου στοῖχος τῆς συγγε-
νείας τοιοῦτος ἦν. Μία θυ-
γάτηρ αὐτοῦ Ἰουλία Γαίῳ
Πομπηίῳ γαμηθεῖσα προετε-
λεύτησεν· ἡ δὲ ἀδελφὴ Ἰου-
λία τῶν ἰπλικῶν τινι Ἀτίῳ
γαμηθεῖσα δύο θυγατέρας
ἔσχεν.

Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ παραθέσει τὸ μὲν πρὸς τὸν Εὐτρόπιον ἀντ-
αποκρινόμενον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ κώδικος ἐδηλώθη διὰ κοι-
νῶν γραμμάτων, ἐξεκρίθη δὲ διὰ μεγαλειτέρων τὸ ἄσχετον πρὸς
τὸν Λατῖνον συγγραφέα, ὡς καὶ ἐν τῷ λατινικῷ κειμένῳ κυρτὰ
ἐγράφησαν ἑσα δὲν ἔχουσιν ἀντίστοιχον ἐν τῷ ἑλληνικῷ κει-
μένῳ. Οὕτω δὲ γίνεται σαφῶς ὁῦλον, ὅτι ὁ μὲν Εὐτρόπιος μετὰ
τὰ λεγόμενα περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτας δικαιοσύνης τοῦ
Ἰουλιανοῦ συνεχίζει τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ
καταστρέφει τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον διὰ τῶν περὶ τῆς πρὸς τοὺς

*curam, gloriae avidus ac per-
eam animi plerumque im-
modici, religionis Christia-
nae insectator, perinde ta-
men, ut cruore abstineret,
Marco Antonino non absti-
milis, quem etiam simulari
studebat.*

Χριστιανούς πολιτείας αὐτοῦ, μεθ' ἧ μεταβαίνει εἰς τὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰοβιανοῦ. Ἀντί δὲ πάντων τούτων, λειπόντων ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Παιανίου, καθ' ὅσον περιλαμβάνεται κολοβὸν ἐν τῷ ἰβηρικῷ κώδικι, ὁ κώδιξ οὗτος παρέχει ἐν ἀμέσῳ συνεχείᾳ ἀκεφάλου πραγματείας περὶ ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ἀρχομένην διὰ τῶν περὶ τοῦ Καίσαρος.

Ἄλλα τίς εἶνε ἐν τῷ οὕτως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἠνωμένῳ κειμένῳ ἡ τελευταία λέξις τοῦ Παιανίου καὶ τίς ἡ πρώτη τῆς ἱστορικῆς πραγματείας περὶ τῶν Ῥωμαίων;

In provinciales iustissimus et tributorum, quatenus fieri possit, repressor λέγει ὁ Εὐτρόπιος. Δικαιοσύνης ἐνεχθείσης αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπισημίαν ἣν αὐτὸς προέγραψεν ἐπισημίων τῇ τῶν Ἑλλήνων πολιτεία ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ κώδικι. Εἶνε φανερόν, ὅτι τὰ κείμενα ταῦτα οὐδὲν τι ἔχουσι τὸ κοινὸν πλὴν τῆς λέξεως δικαιοσύνης, ἣτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *iustissimus* τοῦ Εὐτροπίου. Κατὰ ταῦτα ἡ λέξις δικαιοσύνης εἶνε ἡ τελευταία τοῦ σωζομένου μέρους τῆς μεταφράσεως τοῦ Παιανίου. Εἰς τὴν γενικὴν δὲ ταύτην εἶπετο ἡ λέξις εἶχετο ἡ τις ἄλλη καὶ ἔπειτα ἄλλαι ἀποδίδουσαι τὰ *in provinciales* καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ πρωτοτύπου. Κατ' ἀκολουθίαν αἱ ἐν τῷ ἰβηρικῷ κώδικι ἐπόμεναι λέξεις ἐνεχθείσης αὐτῷ εἶνε αἱ πρῶται τοῦ ἀκεφάλου ἀποσπάσματος τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. Ἀπλῆ δὲ σύμπτωσις εἶνε, ὅτι ἡ μετοχὴ ἐνεχθείσης, ἣτις τυγχάνει κατὰ γενικὴν ὁμοίως ἐκφερομένη, φαίνεται συνεχίζουσα τὸ πρότερον κείμενον, εἰς δ' οὐδαμῶς συνανήκει.

Πῶς δ' ἐπῆλθεν ἐν τῷ κώδικι ἡ σύγχυσις καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔνωσις τῶν δύο πρὸς ἀλλήλας ἀσχέτων ἱστορικῶν συγγραφῶν; Εἶδομεν ἤδη ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ ἰβηρικῶν κώδικος τὴν ἐν αὐτῷ ἐπικρατοῦσαν σήμερον μετὰ τοῦ Παιανίου συνανάμιξιν τῶν φύλλων τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείως καὶ τῶν περιεχόντων τὸ ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας¹. Ἡ τοιαύτη

¹ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Α' σ. 9.

σύγχυσις προῆλθε πάντως ἐκ διαταράξεως τῆς ἀλληλουχίας τῶν φύλλων τοῦ κώδικος κατὰ τὴν σύμπηξιν αὐτοῦ. Τὸ δὲ κατ' ἀρχὰς ἀπηρτίζετο ὁ ὅλος κώδιξ ἐκ τεσσάρων μερῶν, ἐκ τοῦ Παιανίου, τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείως, τῆς πραγματείας περὶ ῥωμαϊκῆς ἱστορίας καὶ τοῦ Δίωνος Κασσίου. Καὶ ὁ μὲν Παιάνιος κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν, τὴν δὲ δευτέραν τὸ ἀπόσπασμα περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, τελευταῖος δὲ εἶπετο ὁ Δίων· τίς δὲ ἡ θέσις ἐν ἧ ἦτο ἀντιγεγραμμένος ὁ Ἀντιοχεὺς δὲν γινώσκομεν ἀκριβῶς¹. Περιεῖχε κατὰ ταῦτα ὁ κώδιξ τέσσαρας ὁμοειδεῖς συγγραφάς, ἀναφερομένας ἀπάσας εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν καὶ συγγραφείσας πολὺ πρὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος. καθ' ὃν ἀντεγράφησαν. Ἄρα ὁ βιβλιογράφος τοῦ ἰσηριτικοῦ κώδικος ἀντέγραψεν αὐτάς ἐξ ἀρχαιοτέρου ἀντιβολαίου, πιθανῶς καθ' ὁμοίον τρόπον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν περιλαμβάνοντος ἀπάσας ὁμοῦ. Εἰκάζω λοιπὸν, ὅτι συνέβη τὸ ἐξῆς. Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ ἰσηριτικοῦ κώδικος τὸν μὲν Ἀντιοχέα εἶχε πιθανῶς πλήρη πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀντέγραψεν ὅλον ἐν τῇ τάξει, ἐν ἧ εὔρεν αὐτὸν ἐν τῷ κώδικι, ἐξ οὗ ἀντέγραψε· μόνον δὲ ἀργότερον, διασπασθέντος τοῦ ἀντιγράφου, ἐξερρύησαν τὰ πλεῖστα τῶν φύλλων τοῦ Ἀντιοχείως καὶ περιεσώθησαν μόνον τὰ μέχρις ἡμῶν περιελθόντα σπαράγματα, συμπηχθέντα εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ βιβλιοπηγοῦ. Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν Παιάνιον καὶ τὴν ἀμέσως εἰς αὐτὸν ἐπακολουθοῦσαν πραγματείαν περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας εἶχον ἄλλως. Τὸ τέλος τοῦ Παιανίου καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας εἶχον ἐκρυῆ πιθανώτατα ἤδη ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀντιβολαίου, ὁ δὲ βιβλιογράφος τοῦ ἰσηριτικοῦ κώδικος εἶχεν ἐνώπιον ἑαυτοῦ τὸ κολοδὸν τέλος τοῦ Παιανίου, ἀπολήγον ἐν τῷ τελευταίῳ περισωζομένῳ αὐτοῦ φύλλῳ εἰς τὴν λέξιν δικαιοσύνης· ἀμέσως δ' εἰς τὸ φύλλον ἐκεῖνο εἶπετο ἄλλο φύλλον περιέχον τὴν ἀκέφαλον ἀρχὴν τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ἀρχομένην διὰ

¹ Πιθανώτατα θὰ ἠδύνατο νὰ λυθῆ τὸ πρόβλημα τοῦτο διὰ τῆς ἐξετάσεως τῆς ἀλληλουχίας τῶν τετραδίων τοῦ ἰσηριτικοῦ κώδικος.

τῆς λέξεως ἐνεχθείσης. Ἡ δὲ σύμπτωσις τῶν δύο γενικῶν ἠπάτησε τὸν βιβλιογράφον, ὅστις, μὴ ἐννοήσας τὸ χάσμα, ἀντέγραψε τὰ ἀσχετα πρὸς ἀλληλα φύλλα τοῦ ἀντιβολαίου ὡς εἶχον καὶ ἐν συνεχείᾳ. Τοιαύτη, νομίζω, εἶνε ἡ πιθανωτάτη ἐξήγησις τῆς ἀλλοκότου συγχύσεως.

Ἄλλ' ἐξετάσωμεν τὴν πραγματείαν ταύτην περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας καθ' ἑαυτήν. Στερούμενοι τῆς ἀρχῆς οὔτε πῶς ἐπεγράφετο οὔτε τίνος ἔργον εἶνε γινώσκομεν. Ἄλλὰ καὶ πᾶσά μου ἀπόπειρα ἐπιχειρηθεῖσα πρὸς εὑρεσιν τοῦ συγγραφέως ἐκ λόγων ἐσωτερικῶν διὰ τῆς ἐξετάσεως τῆς συγγραφῆς καθ' ἑαυτήν ἀπέτυχεν, εἰ καὶ μέλλω νὰ δεῖξω κατωτέρω τὰς ὑφισταμένας ὅπως δῆποτε σχέσεις τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸν Πλούταρχον. Ἄλλὰ καὶ οἱ φίλοι συνάδελφοι κ. κ. Σπυρ. Βάσης καὶ Σπυρ. Σακελλαρόπουλος, μεθ' ὧν συνεζήτησα τὸ πρᾶγμα, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ με βοηθήσωσιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Καὶ αὐτός δ' ὁ πολὺς Mommsen, εἰς ὃν εἶχον τῷ 1897 ἀνακοινώσει τὰ τοῦ εὐρήματος, διαπυθνανόμενος τὴν γνώμην αὐτοῦ, περιωρίσθη νὰ μοι γράψῃ τάδε· «Τὰ πρὸς τὸν Παιάνιον συνεχόμενα « καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ἀναφερόμενα φύλλα εἶνε πιθανῶς ἀνέκδοτα. Τούλάχιστον ἡ μαρτυρία « ἐκείνη, καθ' ἣν ἡ μετὰ τοῦ Λευκίου (καὶ οὐχὶ Γαίου) Μαρ- « κίου Φιλίππου συνεζευγμένη Ἄτια δὲν εἶχε τέκνα, οὐδαμοῦ « τῶν γνωστῶν μοι πηγῶν εὐρίσκεται. Ἄλλ' εἶνε ἀπλῶς πε- « πλανημένη. Οὕτως εὐρίσκομεν τὴν θυγατέρα αὐτῆς Μαρκίαν « μνημονευομένην ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ τοῦ Corpus Inscriptionum « Graecarum ὑπ' ἀριθ. 2629 ».

Καὶ ὁ μὲν συγγραφεὺς παραμένει κατὰ ταῦτ' ἄγνωστος· ἀλλ' ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐγράφη ἡ συγγραφή, δύναται, νομίζω, νὰ καθορισθῇ σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος. Εἰς τοῦτο δὲ ἄγει ἡμᾶς ἡ ἐξέτασις τοῦ περιεχομένου αὐτῆς· διὸ καὶ προτάσσομεν αὐτὴν ἐνταῦθα.

Καὶ πρῶτον μὲν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν σωζομένην ἀρχὴν

τῆς πραγματείας . . . ἐνεχθείσης αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπιδημίαν ἦν αὐτὸς προέγραψεν ἔτι περιῶν τῇ τῶν Ἑλλήνων πολιτεία· Καισαρίων ἐπεκαλεῖτο· κατὰ δὲ τοὺς πατρώους νόμους ἐν διαθήκαις εἰσποιητὸν ἀπέφηνας τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφιδῆς Ἀτίας Ὀκταούιον.

Οὕτω γεγραμμένας καὶ ἐστιγμένας εὐρίσκομεν ἐν τῷ κώδικι τὰς πρώτας λέξεις. Ὁ κατὰ τοὺς πατρώους νόμους διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ εἰσποιητὸν ἀποφήνας τὸν Ὀκτάβιον εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὁ Καίσαρ. Εἰς τὸν Καίσαρα δ' ἀναφέρονται καὶ τὰ μέσως κατωτέρω ἐπόμενα. Ἀλλὰ καὶ τὰ νωτέρω προηγούμενα τῶν λέξεων κατὰ δὲ τοὺς πατρώους νόμους εἶνε φανερόν, ὅτι ποιοῦνται λόγον περὶ τοῦ Καίσαρος. Καισαρίων εἶνε ὁ ἐκ τῆς Κλεοπάτρας υἱὸς αὐτοῦ. Ζήτημα δὲ μόνον εἶνε πῶς θὰ στιξώμεν τὰ προηγούμενα τῶν λέξεων Καισαρίων ἐπεκαλεῖτο. Αἱ λέξεις ἦν αὐτὸς προέγραψεν ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐπιδημίαν; Οὐδένα θὰ εἶχε νοῦν τὸ χωρίον. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι τὸ θηλυκὸν οὐσιαστικόν, εἰς ὃ ἀναφέρονται αἱ λέξεις αὗται, εἶνε αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ συμφραζόμενον μετὰ τοῦ ἐνεχθείσης αὐτῷ. Ἄρα κατὰ τὴν ἐπιδημίαν, τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν πιθανῶς, ἠνέχθη εἰς τὸν Καίσαρα . . . (θηλυκὸν ὄνομα), ἦν αὐτὸς προέγραψεν, καθ' ἣν ὁ ἐκ τῆς Κλεοπάτρας υἱὸς, περὶ οὗ πιθανώτατα ἐγένετο λόγος πρότερον, ἔτι περιῶν τῇ τῶν Ἑλλήνων πολιτεία, Καισαρίων ἐπεκαλεῖτο. Οὕτω καὶ μόνον νομίζω, ὅτι δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ χωρίον. Αἱ δὲ λέξεις ἔτι περιῶν τῇ τῶν Ἑλλήνων πολιτεία, αἵτινες ἄλλως νοσοῦσιν ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ κώδικι, θὰ σημαίνωσι πάντως, ὅτι ὁ νόθος τοῦ Καίσαρος ἔσυχε μὲν τοῦ ὀνόματος Καισαρίων, ἀλλ' ἐξηκολούθει μετέχων τῶν πολιτικῶν δικαίων τῆς ἐλληνικῆς Αἰγύπτου, ἄρα δὲν εἰσποιήθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καίσαρος οὐδὲ μετεγράφη εἰς τοὺς Ῥωμαίους πολίτας. Ἄν οὕτως ἐρμηνεύσωμεν τὸ χωρίον, ἐπιταί φυσικωτάτη ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὴν κατὰ τοὺς πατρώους νόμους διὰ τῆς νομίμου διαθήκης εἰσποίησιν τοῦ Ὀκταβίου ὑπὸ

τοῦ Καίσαρος. Οὕτω λείπει ἐκ τοῦ μέσου ὁ νόθος Καισαρίων καὶ ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς τὸν νόμιμον εἰσποιητὸν τοῦ Καίσαρος καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Προβαίνει δὲ ὁ συγγραφεὺς μέχρι καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Νέρωνος ὅτε παύεται τοῦ λόγου, ἐπιφέρων μὲν τὰς λέξεις *Εἰς τοῦτο κατέληξεν ἡ τοῦ Καισαρείου γένουε διαδοχή*, ἐπεξηγῶν δὲ τὴν χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Καίσαρος πρὸς δήλωσιν ὑπερόχου ἀρχῆς.

Ἄλλ' ὁποῖός τις εἶνε ὁ χαρακτήρ τῆς ἱστορικῆς ταύτης πραγματείας; Ὁ ἀναγνώστης διεξερχόμενος αὐτὴν εὐκόλως θὰ συνίδῃ, ὅτι ἱστορικὰ μὲν συμβάντα ὀλίγα καὶ διὰ βραχείων περιέλαβεν ὁ συγγραφεὺς, ἐπικρατῶν δὲ χαρακτήρ τοῦ ἔργου εἶνε ὁ γενεαλογικὸς. Εἰς τὴν διαδοχὴν τῶν Καισάρων καὶ τὴν δικαιολογίαν αὐτῆς στρέφει τὴν κυριωτάτην προσοχὴν, τὸ γενεαλογικὸν δ' αὐτῶν στέμμα, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, ἀποτελεῖ τὴν πλείστην αὐτῆς ὕλην. Ἐπὶ τοσοῦτον δ' ἔχεται ὁ γράψας τῆς ἐπιδείξεως τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει, ὥστε πλὴν τῶν δηλωτικῶν γάμου καὶ συγγενείας λέξεων (*γαμεῖν, συνοικεῖν, συνεβίωσε, πατήρ, μήτηρ, γυνή, τέκνον, παῖς, υἱός, θυγάτηρ, ἀρρηγ, θήλεια, θεῖος, ἀνεψιός, ἀδελφιδός, ἀδελφιδή, θυγατριδῆ, πρόγονος, γαμβρός*). συχνότατα ποιεῖται χρῆσιν τῶν λέξεων γένος¹, γενεά², οἶκος³, οἰκία⁴, ἔκγονοι⁵, ἐπίγονοι⁶, υἱῶν τάξις⁷, θέσις⁸, ποιητὸς⁹, εἰσποιητὸς¹⁰, στοῖχος τῆς συγγενείας¹¹, διαδοχῆ¹², οἷον εἰ θέλων νὰ διατηρῆ ἄγρυπνον τὸν νοῦν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος.

¹ Ἴδε κατωτέρω σ. 148, 20. 150, 2. 13, 22. 152, 14. 154, 15.

² σ. 148, 8, 15. 149, 11. 150, 27. 151, 4. 153, 1. 154, 13.

³ σ. 148, 25.

⁴ σ. 149, 27. 154, 11. 155, 15.

⁵ σ. 149, 14.

⁶ σ. 154, 3.

⁷ σ. 149, 18.

⁸ σ. 148, 25. 149, 24. 150, 3. 153, 6.

⁹ σ. 149, 12.

¹⁰ σ. 148, 3, 24. 150, 10.

¹¹ σ. 148, 5. 152, 4.

¹² σ. 148, 21. 154, 15.

Εἶνε κατὰ ταῦτ' ἀπαραγνώριστος ὁ γενεαλογικὸς χαρακτήρ τοῦ συνταγματίου. Καὶ λήγει μὲν τοῦτο εἰς τὰ περὶ τοῦ Νέρωνος, ἤρχετο δὲ πάντως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος καὶ ὄχι πρότερον. Ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐκ τῶν κατωτέρω ἐν σ. 154, 15 *Εἰς τοῦτο κατέληξεν ἡ τοῦ Καισαρίου γένους διαδοχὴ*, εἶτα δ' ἐκ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ Ἄντωνίου. Δις δὴλα δὴ γινομένου περὶ τούτου λόγου δὲν ἀναγράφεται ἀπλῶς τὸ ὄνομ' αὐτοῦ, ὡς ἠθέλομεν ἀναμείνει, ἂν ὁ συγγραφεὺς πρὸ τῶν περὶ Καίσαρος σωζομένων ἐποιεῖτο λόγον περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ προστίθενται ὡς περὶ τέως ἀγνώστου ἐξ αὐτῆς τῆς συγγραφῆς ἀνδρὸς χάριν τοῦ ἀναγνώστου, προϋποτιθεμένου ἄλλως ὡς γινώσκοντος τὰ τῆς καθ' ὄλου ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, οἱ χαρακτηρισμοὶ ὁ τὴν ἡγεμονίαν διαλαχῶν (σ. 148, 14) διαγωνισαμένου τῷ Σεβαστῷ περὶ τῆς ἀρχῆς ὄλης (σ. 150, 14). Ἦτο δὲ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον ἀναγκαῖον καθ' ὅσον οὐδ' ἐντοῖς λεγομένοις ἐν σ. 149, 1 κ. ἐ. περὶ τῶν ὑπὲρ μοναρχίας ἀγώνων τοῦ Ὀκταβίου γίνεται που οἰαδῆποτε μνεῖα τοῦ Ἄντωνίου ὀνομαστί.

Ταῦτα πάντα κείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι ἐν τῇ προκειμένη συγγραφῇ δὲν ἐγένετο πρὸ τοῦ σωζομένου μέρους μακρὸς λόγος περὶ τῆς πρὸ τοῦ Καίσαρος ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, οὐδὲ περὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Καίσαρος ἐλέγοντο πολλά. Εἶνε λίαν πιθανόν, ἂν κρίνωμεν ἐκ τοῦ καθ' ὄλου γενεαλογικοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ συνταγματίου, ὅτι προετάσσοντο ἐν ἀρχῇ τινα περὶ τῆς ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ὁ συγγραφεὺς ὠρμήθη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πονηματίου, ἔπειτα δὲ περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος, καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ γενεαλογικώτερον κατὰ τὸ ἔθος καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ συγγραφέως, μέχρι τοῦ χρόνου τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σχέσεων μετὰ τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ἐξ αὐτῆς υἱοῦ· πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ ταῦτα συνεδέοντο ἀμέσως τὰ νῦν σωζόμενα, ἐν οἷς συνεχίζεται ὁ περὶ Καισαρίωνος λόγος. Κατὰ ταῦτα πιθανώτατον εἶνε, ὅτι ἐν καὶ μόνον φύλλον τοῦ ἀντιβολαίου εἶχεν ἐκπέσει, περιλαμβάνον τὴν ἀρχὴν τοῦ συν-

ταγματίου μέχρι τῆς λέξεως ἐνεχθείσης, ἣν ὁ βιβλιογράφος τοῦ Ἰσθηρτικοῦ κώδικος ἀντέγραψεν ἐκ νυσταγμοῦ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ κολοδὸν τέλος τοῦ Παϊανίου.

Ἔχομεν λοιπὸν ἐνώπιον ἡμῶν συγγραφὴν πραγματευομένην τὰ τοῦ γένους τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Νέρωνος, ἦτοι τὰ περὶ τοῦ Ἰουλίου καὶ Κλαυδίου οἴκου, ἀρχομένην δὲ ἀπὸ τοῦ εἰσποιήσαντος τὸν Αὐγούστου Καίσαρος καὶ λήγουσαν διὰ τῆς ἐπεξηγήσεως τοῦ λόγου, δι' οὗ καὶ οἱ μετὰ τὸν Νέρωνα αὐτοκράτορες ἐξηκολούθησαν φέροντες τὴν προσωνυμίαν Καίσαρος. Ἄρα ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης αὐτοκρατόρων ἐξήγησις τῆς προσωνυμίας ταύτης εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς τῆς συγγραφῆς, ἡ δὲ γενεαλογικὴ ἐκθεσις εἶνε ἡ ἀναγκαία ἐπικύρωσις καὶ ἱστορικὴ ἐρμηνεία τῆς προσωνυμίας.

Ἄλλὰ συγγραφὴ τοιαύτη δὲν θὰ εἶχεν ἄμεσον σκοπὸν καὶ πρακτικὴν σημασίαν συντασσομένη ἐν χρόνοις καθ' οὓς ἡ προσωνυμία τοῦ Καίσαρος δὲν ἀπεδίδοτο εἰς τοὺς αὐτοκράτορας, ἀλλ' ἐπεφυλάσσετο εἰς ἰδίαν ἀρχὴν κατωτέραν τῆς αὐτοκρατορικῆς. Μὲ ἄλλας λέξεις τὸ συνταγματίον δὲν ἐγράφη κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους, ὡς φαίνεται ἀποδεικνυόμενον καὶ ἐκ τοῦ λεκτικοῦ αὐτοῦ, ἀρχαιωτέρου ὄντος ἢ κατὰ τὸν ψευδαττικισμόν τῶν Βυζαντινῶν. Καὶ ὅτι μὲν εἶνε ἀρχαιότερον τοῦ δεκάτου αἰῶνος μεσοῦτος, ὅτ' ἐγράφη τὸ Λεξικὸν τοῦ Σουίδα, τεκμηριούται ἰσως ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ εὑρέσεως τῆς λέξεως *συλλογμαία* (σ. 149, 2), ἣτις εὑρηται καὶ παρὰ τῷ Σουίδα. Δὲν παρέχει μὲν ὁ Βυζαντινὸς λεξικογράφος ἐρμηνείαν τῆς λέξεως, οὔτε δὲ τοῦ συγγραφέως μνεῖαν ποιεῖται, ἐξ οὗ παρέλαβεν αὐτὴν, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι δὲν σφάλλομεν εἰκάζοντες, ὅτι ἀνέγραψε τὴν ἅπαξ εἰρημένην ταύτην λέξιν ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ συνταγματίου. Δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανος ἡ εἰκασία, ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ὁ Σουίδας ἄφθονον ἄλλως ἠρύσατο ὕλην ἐκ τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχέως, οὗ τὴν βίβλον εὑρεν ἤδη πιθανῶς συναντιγε-

γραμμένην μετὰ τοῦ συνταγματίου τούτου, τοῦ Παιανίου καὶ τοῦ Δίωνος Κασσίου ἐν αὐτῷ τῷ κώδικι, δεστικὸς ὑπῆρξε τὸ ἀντιβόλαιον τοῦ βιβλιογράφου τοῦ ἰδηρίτικου κώδικος, ἢ τοῦλάχιστον ἐν ἀντιβόλαιῳ τοῦ ἀντιβόλαιου αὐτοῦ.

Καὶ ὁ μὲν δέκατος αἰὼν θὰ ἦτο τὸ κατώτατον ὄριον, εἰς ὃ θὰ ἐπετρέπετο νὰ καταβιβασθῆ ἡ συγγραφή τοῦ περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς προσωνομίας τοῦ Καίσαρος συνταγματίου. Ἀλλὰ πάντως ἡ σύνταξις αὐτοῦ εἶνε πολλῶ ἀρχαιοτέρα δι' οὓς λόγους εἶπον πρότερον. Διὰ τοῦτο οὐδὲ δύναται νὰ γείνη λόγος τυχὸν περὶ τοῦ Ἰωάννου Λυδοῦ ὡς συγγραφέως τοῦ συνταγματίου, εἰ καὶ τοῦτο ἐνθυμίζει τὸν Λυδὸν κατὰ τὸ περιεχόμενον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὸ ὄφος. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ γεγονός τῆς μέχρι τοῦ Νέρωνος μόνον συμπεριλήψεως τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, τῶν λοιπῶν συλλήβδην μνημονευομένων (*Καὶ μετ' αὐτὴν, τὴν τοῦ Καισαρείου γένους διαδοχὴν, οἱ παρελθόντες ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἦτοι πολέμοις ἐμφυλίοις ἢ κατ' ἀρετὴν αἵρετοὶ*) φαίνεται μοι μαρτυροῦν, ὅτι τὸ συνταγματίον τοῦτο ἐγράφη βραχὺν μόνον χρόνον μετὰ τὸν Νέρωνα, πάντως δὲ ὄχι ἀργότερον τοῦ πρώτου αἰῶνος τελευτῶντος ἢ τοῦ δευτέρου ἀρχομένου. Καὶ ἄλλο δὲ τεκμήριον προσάγω τῆς βραχὺν χρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος συντάξεως τοῦ πονηματίου. Εἶνε δηλαδὴ περίεργον, ὅτι, ἐν ᾧ οὐδεμίαν ἐκ τῶν λέξεων ἢ τῶν πραγμάτων δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ὠρισμένως ἐνδεικνυομένην πηγὴν τοῦ συνταγματίου τούτου, ὑπολαμβάνω οὐχ ἦττον λαθουσας ἐν αὐτῷ ἐπιδράσεις τινὰς τοῦ Ἰωσήπου. Ἀνευρίσκω δὲ ταύτας ἐν τοῖς τύποις τῶν ὀνομάτων *Πεῖνα* ἀντὶ *Παιῖνα* (σ. 152, 11) καὶ *Πρεττανικός* ἀντὶ Βρεττανικός (σ. 152, 13, σ. 153, 12) κατὰ τὰ γραφόμενα καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν σ. 151, 17 σπανίαν ἄλλως λέξιν εὐμοίρως εὐρίσκομεν ὁμοίως παρ' Ἰωσήπῳ. Σημειωθήτωσαν ὅπωςδήποτε ἐνταῦθα αἱ ὁμοιότητες αὗται πρὸς τὸν Ἰώσηπον, ὅσωνδήποτε καὶ ἂν εἶνε μικραὶ, ἅτε δυνάμεναι ἴσως νὰ θεωρηθῶσιν

ἐνδεικνύουσαι ἐπίδρασιν τινα τοῦ Ἰουδαίου ἱστορικοῦ ἐπὶ συγγραφία σύγχρονον ἢ ὀλίγω μεταγενέστερον, εἰ καὶ δὲν θάπεκλείετο βεβαίως ἡ χρῆσις αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ συγγραφῆς ζήσαντος πολλῶν μετ' αὐτὸν χρόνον.

Θεωρῶν δὲ ὅπως δῆποτε τὴν συγγραφὴν τοῦ Ἀνωνύμου συνταχθεῖσαν τελευτῶντος τοῦ πρώτου ἢ ἀρχομένου τοῦ δευτέρου αἰῶνος, ἐπαναλαμβάνω τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐμῆς λύπης, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ὀνομάσω ὠρισμένως καὶ τὸν συγγραφέα, οὗ τὸ ὄνομα πιθανῶς ὑπῆρχε μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ συνταγματίου ἐν τῷ κατὰ τὰνωτέρω ρηθέντα ἀπὸ παλαιοῦ ἤδη ἀπολεσθέντι πρώτῳ αὐτοῦ φύλλῳ. Ὑπολαμβάνω οὐχ ἦττον ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνήσω τὸν ἀναγνώστην ἄξιον γνώσεως χωρίον τοῦ Σουίδα. Καὶ ὅτι παρ' αὐτῷ ἀναγινώσκωμεν ἐν λ. *Τράγκυλλος* τάδε ἔγραψε . . . *συγγενικὸν Καισάρων* περιέχει δὲ βίους καὶ διαδοχὰς αὐτῶν ἀπὸ Ἰουλίου ἕως Δομετιανοῦ βιβλία η'. Καὶ γινώσκωμεν μὲν, ὅτι ὁ Σουητώνιος ἔγραψε καὶ ἐλληνιστί, ἀλλὰ δὲν λέγει ὁ Σουίδα ἐν ὁποίᾳ γλώσσῃ ἦτο γεγραμμένη ἡ μνημονευομένη συγγραφὴ. Πάντως δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ὁ Ἀνώνυμος, δεῖς μόνος τὰς διαδοχὰς τῶν ἀπὸ Ἰουλίου μέχρι Νέρωνος Καισάρων περιλαμβάνει, ἔχει τι τὸ κοινὸν μετὰ συγγραφῆς περιεχούσης τοὺς τε βίους καὶ τὰς διαδοχὰς τῶν Καισάρων ἀπὸ Ἰουλίου μέχρι Δομετιανοῦ καὶ παρεκτεινομένης εἰς ὀκτὼ βιβλία. Ἄλλως δ' εἶνε φανερόν, ὅτι ἢ ἐν λόγῳ παρὰ τῷ Σουίδα συγγραφὴ εἶνε αὐτὴ αὐτὴ ἢ λατινιστί σωζομένη, καὶ τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων συμπίπτουσι πρὸς ὅσα λέγει ὁ λεξικογράφος.

Τολμηρὸν δὲ τέλος ἀλλ' ὄχι καὶ παράδοξον θὰ ἦτο νὰ ὑπομνήσω τὸν Πλούταρχον, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἐν τοῖς Ἑλλησι τοῦ τελευτῶντος πρώτου καὶ ἀρχομένου δευτέρου αἰῶνος εἴπερ τινὰ καὶ ἄλλον μελετήσαντα καὶ γνόντα τὰ ῥωμαϊκὰ πράγματα. Τοῦτου ὁ λεκτικὸς τρόπος καθ' ὅλου δὲν εἶνε ἀπεσχοινισμένος ἀπὸ τοῦ τοῦ Ἀνωνύμου. Ἰδίως δ' ἐνθυμίζουσι τὸν Χαιρωνέα λέξεις

οἶαι αἱ ἀνανταγώνιστος, ἀποσκενάσασθαι, ἐμμελῶς, εὐδιάλυτος, ἔφεδρος, συμπεῖθειν, ὠκύμορος. Τῆς δὲ καθ' ἑλοῦ ἀντιλήψεως αὐτοῦ ἀπήχησις φαίνονται μάλιστα τὰ ἐν τέλει χωρία Ζητήσωμεν ἐντυποῖ (σ. 155, 10-12) καὶ Νῦν μέντοι-καλοῖτο (σ. 155, 16-19).

Δέν μοι φαίνεται δὲ τυχαῖον, ὅτι καὶ δύο τῶν γενεαλογικῶν μαρτυριῶν τοῦ συγγραφέως συμπέπτουσι πρὸς τὰ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ. Εἶνε δὲ αὗται αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὰς δύο Μαρκέλλας, τὰς θυγατέρας τοῦ Κλαυδίου Μαρκέλλου, ὧν ἡ μὲν ἔγημε τὸν Ἰούλιον Ἀντώνιον, ἡ δὲ τὸν Μάρκον Ἀγρίππαν, καὶ εἰς τὰς δύο Ἀντωνίας, τὰς θυγατέρας τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, τὴν σύζυγον τοῦ Δομετίου Ἀηνοβάβρου καὶ τὴν τοῦ Δρούσου τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰδίας. Συμφωνοῦσι δὲ ταῦτα πρὸς τὰ παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν Βίῳ Ἀντωνίου 87. Ἄλλ' ὁμολογῶ, ὅτι περὶ τούτων δύναται νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι καὶ ὀρθῶς ἔχουσι καὶ παρ' ἄλλοις ἀπαντῶνται, ὥστε οὐδεμίαν ἔχει ἰδιάζουσαν σημασίαν ἢ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ εὗρεσις αὐτῶν. Πολὺ δὲ μείζονος προσοχῆς ἀξία εἶνε ἀπ' ἐναντίας ἢ διαφωνία τοῦ Ἀνωνύμου πρὸς τὸν Πλούταρχον ὡς πρὸς τὰς δύο Ὀκταβίας, περὶ ὧν γενήσεται κατωτέρω λόγος διὰ μακρῶν.

Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὰ παρὰ τῷ Ἀνωνύμῳ καὶ τῷ Πλουτάρχῳ κοινὰ, ἀξίαν σημειώσεως κρίνω καὶ τὴν σύμπτωσιν τῆς διὰ τοῦ ἐνδὸς τ γραφῆς τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀτίας παρὰ τε τῷ Ἀνωνύμῳ καὶ τῷ Πλουτάρχῳ ἐν Βίῳ Ἀντωνίου 31, εἰ καὶ διημφισθητήθη ἐν αὐτῷ ἡ γραφή αὕτη, ἅτε τῶν κωδίκων τοῦ Πλουτάρχου παρεχόντων τὴν διὰ δύο τ γραφὴν ἐν Βίῳ Κικέρωνος 44. Καὶ οἱ τύποι Ὀκταούιος καὶ Ὀκταουία δὲν εἶνε ξένοι πρὸς τὸν Πλούταρχον¹, ἄλλως γράφοντα καὶ Ὀκτάβιος² καὶ Ὀκταβία³. Καὶ Πεῦνος δ' ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος τὸ λα-

¹ Ἐν Βίῳ Ἀντωνίου 34, 35, 53 καὶ ἀλλαχοῦ, Ποκλικόλα 17, Κράσσου 30, Καίσαρος 67, Πομπηίου 29, Σόλλα 14, Κικέρωνος 44, Συμπ. προβλ. 2, 1, 4.

² Ἐν Βίῳ Κάτωνος 65, Τιβερίου Γράχου 10, Γαίου Γράχου 4, Ἀντωνίου 65, Σερτωρίου 4, Μαρίου 4 καὶ ἀλλαχοῦ, Βρούτου 29.

³ Ἐν Βίῳ Μαρτίλλου 30.

τινικόν Paetinus¹, καθ' ἃ ὁ Ἀνωνύμος ἔγραψε *Πεῦναν*, ὁμοφρωνῶν, καθ' ἃ εἶδομεν, τῷ Ἰωσήπῳ. Ἄλλ' ὅμως τὸν *Πρεττικόν* τοῦ Ἀνωνύμου γράφει ὁ Πλούταρχος *Βρεττανικόν*.

Ἐκ παλαιῶν δὲ τούτων τῶν οὐκ ἀναξίων λόγου συμπτώσεων καταφαίνεται, ὅτι δὲν ἦτο παράδοξον νάπορηνθῶμεν, ὅτι ὑπάρχει ὅπωςδήποτε τις σχέσις μεταξύ τοῦ Ἀνωνύμου καὶ τοῦ Πλούταρχου. Ἄλλ' αὕτη εἶνε δυνατόν νά εἶνε καὶ ἀπλήρῃ σχέσις ἐξαρτήσεως ἐκείνου ἀπὸ τούτου ὡς πηγῆς, εἰς ἣν ὅμως ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ τοῦ Καισαρείου γένους πραγματείας προσφύεται μεθ' ἰκανῆς ἐμμοῆς.

Περὶ δὲ τῆς ἱστορικῆς ἀξίας τοῦ συνταγματίου παρατηρῶ, ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀνάξιον προσοχῆς. Καὶ ἐξελέγχονται μὲν ἐν αὐτῷ οὐκ ὀλίγα ἱστορικὰ λάθη, ὧν ἓνια ἀποδοτέα μᾶλλον εἰς τὸν βιβλιογράφον ἢ τὸν συγγραφέα, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ καὶ νέα τινὰ ἄξια λόγου.

Καὶ πρῶτον μὲν διαλαμβάνω περὶ τῶν σφαλμάτων. Δύο τούτων ἐσημειώθησαν ἤδη ἀνωτέρω, λέγω πρῶτον τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ ὄνομα τῆς συζύγου τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀτίου, ὅστις δὲν ἐκαλεῖτο *Γάιος* ἀλλὰ *Λεύκιος Φίλιππος*, καὶ δεύτερον τὸ περὶ αὐτῆς λεγόμενον γενεὰν οὐκ ἀπέλειπεν, ἐν ᾧ γινώσκουμεν ἀπ' ἐναντίας ἐξ ἐπιγραφῆς ἐλληνικῆς θυγατέρ' αὐτῆς *Μαρκίαν*. Ἀλλὰ σημειωθήτωσαν πρὸς τούτοις καὶ τιν' ἄλλα τῶν παρὰ τῷ Ἀνωνύμῳ ἐσφαλμένων. Οὕτως ἐν σ. 149,25 παριστάνεται ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγρίππα Ἰουλία συζευχθεῖσα τῷ Σιλανῷ (οὕτω καθ' ἐμὴν διόρθωσιν ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι κακῶς φερομένου *ιλάνω*), ἐν ᾧ ὁ Σιλανὸς ἦτο μόνον ἐραστὴς αὐτῆς. Οἱ παῖδες τῆς *Λιβίας Δρούσος* καὶ *Τιβέριος* δὲν ἦσαν, καθ' ἃ λέγεται ἐν σ. 149,29, υἱοὶ Δρούσου, ἀλλὰ τοῦ *Τιβερίου Κλαυδίου Νέρωνος*. Ὁ δὲ Δρούσος, ὁ υἱὸς τοῦ *Τιβερίου* καὶ τῆς Ἀγριππίνης, ὑπῆρξε πράγματι σύζυγος *Λιβίας* ἐν ᾧ ἀναγινώσκουμεν ἐσφαλμένως ἐν τῷ κώδικι (σ. 148,22) *διαβίας*. Ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ αὐ-

¹ Ἐν Βίῳ Γαλλία 17.

τοκράτορος Κλαυδίου δὲν ὠνομάζετο *Οὐργαναρίλλα*, ὡς φέρεται ἐν σ. 152,10, ἀλλὰ *Οὐργαλαρίλλα*· ἀλλ' ἴσως ἡ διάφορος γραφή προέρχεται ἐκ τοῦ βιβλιογράφου. Ἐν σ. 150,21 καὶ 151,4 ὁ γνωστός εὐνοούμενος τοῦ Τιβερίου ὀνομάζεται κακῶς *Σιλανός*, τοῦθ' ὅπερ διώρθωσα εἰς τὸ *Σηιανός*. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ σφάλμα πιθανώτατα, καίπερ δις ἐπαναλαμβανόμενον, δὲν εἶνε αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦ βιβλιογράφου, πλανηθέντος ἐκ τοῦ πρότερον ἐν σ. 149, 25 μνημονευομένου *Σιλανού*, οὗ τὸ ὄνομα πάντως τὸ μὲν ἀντιδόλαιον εἶχεν ὀρθῶς, ὃ δὲ ἀσυγγραφεὺς διέφθειρεν εἰς *ιλάνω* κατὰ τὰ ἤδη ἀνωτέρω παρατηρηθέντα. Ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ *Ἀηροβάθρου* τὸ ὄνομα ἐν μὲν σ. 148,22 γράφεται κακῶς *ζηροβάρω*, ἐν δὲ σ. 152,19 *ονοβάρβαρος*, καὶ τὸ *Δομέτιος* καὶ *Δομετίου* ἐν 152,18 *δημότιος* καὶ *δημοτίου*· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκλαμβάνω ἀμαρτάδας τοῦ βιβλιογράφου.

Τέλος δ' ἐν σ. 154,1-2 λέγεται περὶ τοῦ *Νέρωνος*, ὅτι καὶ ταύτην (τὴν Ἀντωνίαν) μετὰ τὸν ἄνδρα *Πλαῦτον* (γρ. *Πλαύτιον*) ἀναιρεῖ. Δὲν ἔχουσι δὲ ταῦτα ὀρθῶς, διότι ἡ Ἀντωνία δὲν ἦτο σύζυγος τοῦ *Πλαυτίου*, ἀλλὰ τοῦ *Κορνηλίου Σύλλα*, ὃν πράγματι ἐφόνευσεν ὁ *Νέρων*, καθ' ἃ καὶ τὸν *Πλαῦτιον*. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ πταῖσμα εἶνε ἴσως τοῦ βιβλιογράφου, καὶ διορθοῦται, καθ' ἃ ἐπραξα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κειμένου, διὰ τῆς μετὰ τὴν λέξιν *ἄνδρα* προσθήκης τοῦ *καί*. Οὐχ ἔττον παρατηρητέον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην μένει ἐν τῷ χωρίῳ ἄλλη τις ἀνακρίβεια, ἣν δὲν γινώσκω κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐπιρρίψωμεν εἰς τὸν συγγραφέα ἢ εἰς ἄλλην τινα ἀνεπιστάσιαν τοῦ βιβλιογράφου. Καὶ ὁ φόνος τῆς Ἀντωνίας γενόμενος μετὰ τὸ 68 καὶ 66, εἶνε προγενέστερος τοῦ φόνου τοῦ συζύγου αὐτῆς, συμβάντος τῷ 63, καὶ κατὰ ταῦτα δὲν ἔχει ὀρθῶς τὸ τοῦ κώδικος μετὰ τὸν ἄνδρα.

Ἔρχομαι δὲ τώρα εἰς τὴν ἐξέτασιν δύο ἄλλων χωρίων, ἐν οἷς νεωτερίζει ὁ συγγραφεὺς. Καὶ πρῶτον μὲν ἐφιστῶ τὴν

προσοχήν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὰ ἐν σ. 151, 27 κ. ἐ. λεγόμενα· Ὡμότατος δὲ ὑποληφθεὶς εἶναι συντόμως κατελύθη. . . δολοφονοῦσι καὶ θυγατρίον ἐνιαύσιον καὶ γαμετὴν ἔγκυον, τὸ μὲν προσορειδίσαντες, τὴν δὲ ἀνατεμόντες. Λέγονται δὲ ταῦτα περὶ τοῦ Καλιγούλα καὶ τῆς συζύγου Καισιωνίας. Καὶ γινώσκομεν μὲν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε πηγῶν τὰ τοῦ φόνου τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς γαμετῆς καὶ τοῦ θυγατρίου, ἀλλ' οὔτε ὁ Ἰώσηπος (Ῥωμ. ἀρχ. XIX, 195-200), οὔτε ὁ Σουητώσιος (Calig. 59), οὔτε Δίων ὁ Κασσιός (LIX, 29) ποιοῦνται λόγον περὶ προσορειδισμού τοῦ θυγατρίου καὶ ὅτι ἀνετημήθη ἡ Καισιωνία ἐγκυμονοῦσα.

Πολὺ δ' ἀξιολογώτερον εἶνε τὸ εἰς τὰς δύο Ὀκταβίας, τὴν πᾶσι καὶ τὴν minor, ἀναφερόμενον χωρίον, λέγον ἐπὶ λέξει τάδε (σ. 148, 10 κ. ἐ.)· ἐγέννησαν (ἢ Ἀτία) ἐξ αὐτοῦ (τοῦ Γάιου Ὀκταβίου) τὰς δύο Ὀκταονίας. Ἀλλ' ἡ μὲν ἄπαις τελευτᾷ παρὰ Σέξτω Ἀπουλλίῳ (γρ. Ἀπουλείῳ)· τῇ δὲ πρότερον μὲν συνεβίωσε Κλαύδιος Μάρκελλος ἐπὶ παισὶ τέσσαρσι καὶ θηλείαις ἴσαις, μετ' ἐκεῖνον δὲ Μάρκος Ἀντώνιος.

Κατὰ ταῦτα ἔχομεν τὸ γενεαλογικὸν στέμμα τότε·

Γάιος Ὀκτάβιος — Ἀτία

Ὀκταβία ἡ πρεσβυτέρα,
συζεύγνυται τὸν Σέξ-
τον Ἀπουλλίον,
θνήσκει ἄπαις.

Ὀκταβία ἡ νεωτέρα
συζεύγνυται
α') Κλαύδιον Μαρκελλόν
β') Μάρκον Ἀντώνιον.

Γάιος Ὀκτάβιος
(Αὔγουστος)

Εἶνε δὲ τὸ στέμμα τοῦτο ὅλως διάφορον τῶν παρὰ τῷ Weichert καὶ Moll¹, τῷ Drumann² καὶ τῷ Gardthausen³.

¹ Weichert Cassius Parmensis σ. 348. Imperatoris Caesaris Augusti Scriptorum reliquiae σ. 118 ἀρ. 13.— E. Moll Zur Genealogie des Jul. — Claudius Kaiserhauses σ. 9-10.

² Drumann Geschichte Roms. Ἐν Königsberg. 1834-1844. Τόμ. Δ' σ. 235 σημ. 83.

³ Gardthausen Augustus und seine Zeit Μέρ. Β' τμ. α' σ. 103.

Ἡ δὲ κυριωτάτη διαφορὰ ἔγκειται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν Ἀνώνυμος ἀμφοτέρας τὰς Ὀκταβίας ὑπολαμβάνει ὁμομητρίας ἐκ τῆς Ἀτίας, οἱ δὲ νεώτεροι, περὶ ἄλλα τινὰ διχονοοῦντες, ἐν τούτῳ συμφωνοῦσιν, ὅτι ἡ μὲν Οcclavia maior ἦτο θυγάτηρ τοῦ Γαίου Ὀκταβίου, τοῦ πατρὸς τοῦ Αὐγούστου, ἐκ τῆς Ἀγχαρίας, ἡ δὲ Οcclavia minor ἐκ τῆς Ἀτίας καὶ ὁμομητρία ἀδελφῆ τοῦ Αὐγούστου. Θεωροῦσι δὲ ἑτεροθαλεῖς τὰς δύο ἀδελφάς οἱ νεώτεροι στηριζόμενοι τούτο μὲν εἰς τὸν Σουητώνιον ἐν Βίῳ Αὐγούστου 4, τοῦτο δ' εἰς τὸν Πλούταρχον ἐν Βίῳ Ἀντωνίου 31, λέγοντα τάδε· Ὀκταουία γὰρ ἦν ἀδελφὴ πρεσβυτέρα μὲν, οὐχ ὁμομητρία δὲ Καίσαρι· ἐγεγόνει γὰρ ἐξ Ἀγχαρίας, ὁ δὲ ἐξ Ἀτίας. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἀνώνυμος καὶ ὁ Πλούταρχος διαφωνοῦσι ῥιζικῶς πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ ζητήματι τῷ ἀφορῶντι εἰς τὸν γάμον τοῦ πατρὸς Γαίου Ὀκταβίου, τοῦ μὲν Πλούταρχου ἀποδεχομένου δύο συζύγους, τὴν Ἀγχαρίαν καὶ τὴν Ἀτίαν, τοῦ δὲ Ἀνωνώμου μίαν καὶ μόνην, τὴν Ἀτίαν, τοῦθ' ὅπερ δὲν εἶνε τὸ ὀρθόν. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἀληθῆ μαρτυρεῖ ὁ Ἀνώνυμος περὶ τοῦ γάμου τῆς πρεσβυτέρας Ὀκταβίας μετὰ τοῦ Σέξτου Ἀπουληίου, ὃν ἀποσιωπῶσιν ὁ τε Πλούταρχος καὶ οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς. Τὰ κατὰ τὸν γάμον τοῦτον ἔχουσι ὀρθῶς. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Τακίτου ἐγινώσκομεν ἤδη τὴν θυγατέρα τοῦ Σέξτου Ἀπουληίου Appuleiam Variliam Περὶ ταύτης δ' ὀρθῶς εἶχεν εἶπει ὁ Nipperdey, ὑπομνηματίζων τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Τακίτου, ὅτι μάμμη τῆς Ἀπουληίας Βαριλίας ἦτο πιθανῶς ἢ ἑτερομητρία ἀδελφῆ τοῦ Αὐγούστου Ὀκταβία ἢ πρεσβυτέρα, περὶ ἧς ποιεῖται λόγον ὁ Σουητώνιος ἐν Βίῳ Αὐγούστου. Ἄλλ' ὀρθῶς εἶχε προσθέσει ὁ Nipperdey, ὅτι οὐδὲν ἐγινώσκομεν περὶ τοῦ γάμου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῆς καὶ ὅτι πατὴρ τῆς Βαριλίας ἦτο ὁ Σέξτος Ἀπουλήιος ὁ ὑπατος τοῦ ἔτους 29 π. Χ., οὗ ὡς καὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ ὑπάτου τοῦ 14 μ. Χ., μνημονεύει Δίων ὁ Κάσσιος (LIV, 30 καὶ LVI, 29). Τέλος δὲ ὁ Nipperdey παρατήρησεν, ὅτι πατὴρ τῆς Βαριλίας ἦτο ἡ

υἱὸς ἐκεῖνος Ὀκταβίας τῆς πρεσβυτέρας ἢ, τοῦθ' ὅπερ πιστευτότερον κατ' αὐτόν, ὁ ἀνὴρ θυγατὶς αὐτῆς. Ἐξ ἀναθημητικῆς δ' ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ Περγάμου, δι' ἧς ὁ δῆμος τῶν Περγαμηνῶν εἰτείμησεν Ὀκταουίαν τὴν Καίσαρος μὲν ἀδελφὴν, μητέρα δὲ Σέξτου Ἀπολληίου, ἐγνώσθη, ὅτι Ὀκταβία ἢ πρεσβυτέρα ἦτο σύζυγος Σέξτου Ἀπουληίου τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ ὑπάτου τοῦ 29 π. Χ., καὶ ὅτι εἶχεν ἐξ αὐτοῦ υἱὸν Σέξτον Ἀπουλήιον, ὁμώνυμον τῷ πατρὶ¹, ὅστις εἶνε ὁ ὑπάτος τοῦ 14 μ.Χ., εἰς ὃν ἀναφέρεται ἕτερα ἐπιγραφή, εὑρεθεῖσα ἐπ' Ἰσῆς ἐν Περγάμῳ². Κατὰ ταῦτα δὲ ἡ μὲν μαρτυρία τοῦ Ἀνωνύμου, ὅτι ἡ πρεσβυτέρα Ὀκταβία ἦτο σύζυγος Σέξτου Ἀπουλίου, ἔχει ὀρθῶς, ἀλλ' ἡ εἰδήσις αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴ ἀπέθανεν ἄπαις, δὲν εἶνε ἀληθής.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν σφαλμάτων τοῦ Ἀνωνύμου καὶ τῆς καθ' ὄλου ἱστορικῆς ἀξίας τοῦ πονηματίου. Σώζεται δὲ τοῦτο πλήρες πλὴν τῆς ἀρχῆς. Γίνεται δὲ τοῦτο δῆλον ἔκ τε τοῦ ἐν τέλει αὐτοῦ ἐν τῷ κώδικι μετὰ τὴν τελείαν στιγμὴν ἐπομένου σταυροῦ, σημαίνοντος συνωδὰ πρὸς τὸ γνωστὸν ἔθος τῶν βιβλιογράφων τὴν κατακλειδα τῆς συγγραφῆς, καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν χωρίων ἐκείνων, ἐν οἷς ὁ συγγραφεὺς ἀναβάλλει τὸν περὶ τινος προσώπου λόγον εἰς τὸ ἔπειτα. Πράγματι δὲ βλέπομεν ἐκπληρουμένας ἐν αὐτῷ τῷ προκειμένῳ ἔργῳ ἀπάσας τὰς τοιαύτας προαγγελίας. Ἴδε σ. 148,23 *περὶ ὧν κατὰ τὴν οἰκείαν προδηλωθήσεται τάξιν ἐν παραβολῇ πρὸς σ. 150,4 κ. ἐ.* — σ. 150,11 *Λιβίαν περὶ ἧς κατὰ τάξιν δηλώσει ἐν παραβολῇ πρὸς σ. 151,1 κ. ἐ.* — σ. 150,27 *γενεὰν καταλιπόντες ἦν διακρινοῦμεν ἐν παραβολῇ πρὸς σ. 150,28 κ. ἐ. καὶ σ. 151,19.* — σ. 151,1 *σαφηνισθήσεται δὲ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τὰ καθ' ἕκαστα ἐν παραβολῇ πρὸς σ. 151,22 κ. ἐ.* — Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν σ. 148,19 *ἔφαμεν ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐν*

¹ Γαλίτου Annales II, 50.

² Alterthümer von Pergamon. Τόμ. VIII, 2. Inschriften von Pergamon II, σ. 290. Πρὸς Gardthausen ἐνθ' ἀν.

σ. 148,13 κ. ε. ὡς καὶ τὰ ἐν σ. 151,21 ὡς ἔφαμεν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ ἐν σ. 151,1 κ. ε. Τέλος δὲ τὰ ἐν σ. 150,12 ὡςπερ ἔφην ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν σ. 148,22 κ. ε.

Τέλος δ' ἐπιστῶ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς δύο ἀθησαυρίστους ἐν τοῖς Λεξικοῖς λέξεις, παρωλέθριον (σ. 152,13) καὶ ἐπιγνώρισμα (σ. 154,19), εἰ καὶ τὴν δευτέραν ταύτην λέξιν θεωρῶ ὑποπτον καὶ διορθωτέαν. Ἄξια δὲ λόγου εἶνε καὶ ἡ νέα σημασία ἐπὶ ἀποτυχίας τῆς λέξεως διαλαχῶν (σ. 148,14).

Τοιαῦται αἰ ἐμαὶ παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἀνεκδότου πονηματίου τοῦ Ἄωνόμου, ὅπερ ἐθεώρησ' ἄξιον ἐκδόσεως διὰ τοὺς προμνημονευθέντας λόγους. Καὶ ὁμολογῶ μὲν, ὅτι καὶ ἄλλα τινὰ ἠδυνάμην, ἰσως δὲ καὶ ἔπρεπε, νὰ προσθέσω περὶ αὐτοῦ, ἔτι μᾶλλον διεξακριβῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένας γενεαλογίας. Ἀλλὰ θεωρηθῆτωσαν ἱκανὰ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἐνταῦθα λεχθέντα, ἃς μείνη δὲ ἀνοιχτὸν τὸ στάδιον εἰς περαιτέρας ζητήσεις. Μάλιστα δὲ θὰ χαρῶ, ἂν τις ἄλλος, εὐτυχέστερος ἐμοῦ ἀναδεικνυόμενος, κατορθώσῃ νὰ ὀρίσῃ μετ' ἀσφαλείας τίς εἶνε τοῦ ἔργου ὁ πατήρ.

Τὸ κείμενον τοῦ Ἄωνόμου ἐξέγραψεν ἐκ τοῦ κώδικος τῷ 1896, καθ' ἃ καὶ τὸ ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος ἐκδοθὲν ἀπόσπασμα Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείως, ὁ κ. Φίλιππος Γεωργαντᾶς (Γ). Μετ' αὐτὸν δ' ἀντέβαλεν αὐτὸ ἐκ νέου κατ' ἐμὴν παράκλησιν τῷ 1899 ὁ Σωκράτης Κουγέας (Κ). Εἰς ἀμφοτέρους δὲ τούτους ἐκφράζω ἐνταῦθα τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας. Τῶν δὲ φύλλων 95^a - 98^a ἀντίγραφον ἤδη πρότερον εἶχέ μοι ἀποσταλῆ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παρθενίου Παπαγιαννοπούλου (Π). Τούτων τὰς διαφόρους ἀναγνώσεις παρέχω ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν.

Ἔχει δὲ τὸ ἀνεκδότον κείμενον ὧδε·

φ. 92^a || ἐνεχθείσης αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπιδημίαν, ἣν αὐτὸς προέγραψεν,
 ἐτι περιῶν τῇ τῶν Ἑλλήνων πολιτείᾳ Καισαρίων ἐπεκαλεῖτο· κατὰ
 δὲ τοὺς πατρῷους νόμους ἐν διαθήκαις εἰσποιητὸν ἀπέφηνε τὸν υἱὸν
 τῆς ἀδελφίδης Ἀτίας Ὀκταούϊον, προσέτι μέντοι καὶ κληρονόμον τῆς
 5 οὐσίας. Ἄλλ' ὅ τε δὴ ἀπ' ἐκείνου στοιχος τῆς συγγενείας τοιοῦτος ἦν.
 Μία θυγάτηρ αὐτοῦ Ἰουλία Γαίῳ Πομπηίῳ γαμηθεῖσα προτελεύτη-
 σεν· ἡ δὲ ἀδελφὴ Ἰουλία τῶν ἱππικῶν τινὶ Ἀτίῳ γαμηθεῖσα δύο θυ-
 γατέρας ἴσχειν, ὧν ἡ μὲν συνώκησε Γαίῳ Φιλίππῳ καὶ γενεὰν οὐκ ἀπέ-
 λειπεν, ἡ δὲ Ὀκταούϊῳ, στρατηγικῆς ὄντι τιμῆς, τὸν τε δὴ προειρη-
 φ. 92^b μένον Ὀκταούϊον, ἐπικληθέντα δὲ ὕστερον [Αὔγουστον] ἐγέννησεν
 11 ἐξ αὐτοῦ [καὶ] τὰς δύο Ὀκταουῖας. Ἄλλ' ἡ μὲν ἄκαις τελευτᾷ παρὰ
 Σιζῆτι Ἀπουληίῳ· τῇ δὲ πρότερον μὲν συνεβίωσε Κλαύδιος Μάρκελ-
 λος ἐπὶ παισὶ τέσσαρσι καὶ θηλείαις ἰσαῖς, μετ' ἐκείνον δὲ Μάρκος
 Ἀντώνιος ὁ τὴν ἡγεμονίαν διαλαχὼν, καὶ θυγατέρας ἴσχει δύο. Τῆς
 15 μὲν οὖν Μαρκελλοῦ γενεᾶς οἱ τε δύο ἄρρνες ὁμώνυμοι τῷ πατρὶ πρό-
 μοίρας ἀπέθανον, καὶ τῶν θηλειῶν, αἱ δὴ καλὶν προσηγορεύοντο Μαρ-
 κέλλαι, τὴν μὲν Ἰούλιος ἠγάγετο, παῖς ὧν ἐκ Φουλβίας Ἀντωνίου,
 τὴν δὲ Μάρκος Ἀγρίππας, καὶ γίνεται πατὴρ ἐξ αὐτῆς Ἀγριππίνης.
 Ἐπεὶ δ' οὖν τὴν Ὀκταουῖαν ἔφαμεν δεύτερον ἄνδρα τὸν Ἀντώνιον
 20 ἰσχηκέαι, λείπεται καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τρανώσαι γένος. Δύο ἦσθη
 καὶ τούτου θυγατέρες Ἀντωνίαι, κατελείφθη δ' ἑκατέρᾳ διαδοχῇ,
 τῆς μὲν γαμηθείσης Ἀηνοδάρβῳ τῷ Δομετίῳ, τῆς δὲ Δρούσῳ τῷ
 Λιβίας υἱῷ καὶ προγόνῳ τοῦ Σεβαστοῦ, περὶ ὧν κατὰ τὴν οἰκίαν
 δηλωθήσεται τάξις. Ἐπὶ γὰρ τὸν εἰσποιητὸν τοῦ Γαίου Καίσαρος ἀνι-
 25 τέον Ὀκταούϊον, ὃς μεταστάς εἰς ἕτερον οἶκον διὰ τὴν θέσιν Ἰούλιος

6. προτελεύτησεν Γ: προτελεύτησεν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος προ-
 τελεύτησεν διαφασθέντος τοῦ σ μεταξύ τοῦ ο καὶ τοῦ ε καὶ σωζομένων νῦν μό-
 νον ἔχων αὐτοῦ Κ 7. τινὶ ἔγραφα: τινὶ ΓΚ 8-9. ἀπέλειπεν Γ:
 ἀπέλειπεν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἀπέλειπεν Κ 9. ὄντι ἔγραφα:
 ὄντως ΓΚ 10. Αὔγουστον προσέθηκα: λείπει ἐν τῷ κώδικι ΓΚ 11. καὶ
 προσέθηκα: λείπει ἐν τῷ κώδικι ΓΚ 12. Ἀπουληίῳ ἔγραφα: ἀπουλίῳ ΓΚ
 13 (καὶ 18). Μάρκος ἔγραφα: μάρκος ΓΚ 15-16. πρό μοίρας ἔγραφα:
 προμοίρας ΓΚ 16. προσηγορεύοντο ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος προσηγο-
 ρεύοντο Κ: προσηγορεύοντο Γ 17. Φουλβίας ἔγραφα: φουβίας ΓΚ
 19. Ἀντώνιον ἔγραφα: ἀντωνίνον ΓΚ 22. Ἀηνοδάρβῳ ἔγραφα:
 ζηνοδάρβῳ ΓΚ 23. Λιβίας ἔγραφα: διαβίας ΓΚ

¶Καῖσαρ ἐπεκλήθη. Τούς τε οὖν αὐθέντας τοῦ πατρὸς δίκη μετελθεῖν φ. 937
 ἐπειγόμενος ἰσχὺν ἐνόπλιον καὶ στρατιάν συλλογίμαίαν ἐκτίσατο, τῶν
 [τε πολιτῶν] ἱκουσίων αὐτῷ συναραμένων καὶ βουλῆς ἐννόμοις δό-
 γμασι τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν πιστευθεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἤλασε δυ-
 νάμειωσ καὶ τύχης, ὥς τὸ μὲν πρῶτον μοῖραν τινὰ τῆς ἡγεμονίας, 5
 χρόνῳ δὲ ὑστέρον σύμπασαν αὐτὴν μόνος παραλαβεῖν ἀνανταγώνισ-
 στον, καὶ ἐπὶ πλείστον διοικήσας ἐμμελῶς τῷ μεθ' ἑαυτὸν βίῳ πρὸς εἰ-
 ρήνην τε καὶ πόλεμον εὖ συντεταγμένην καταλιπεῖν. Αὐτὸς μὲν οὖν
 πρῶτος ἐπικληθεὶς Σεβαστὸς καὶ δαιμονιωτέρας ἢ κατ' ἄνθρωπον τι-
 μῆς ἀπολαύσας γηραιὸς κατέστραψεν. Ἡ δ' ἐπὶ κληρὸς αὐτοῦ τῆς ἀρ- 10
 χῆς γενεὰ προξέλιπεν, ἄλλος κατ' ἄλλην αἰτίαν. Εἰς μὲν τῶν τῆς
 ἀδελφῆς Ὀκταουίας υἱῶν Μάρκελλος ποιητὸς τοῦ θεοῦ χρηματίζων
 υἱὸς καὶ δι' ἀρετὴν μεγάλας ὑποφαίνων ἐλπίδας ὠκύμορος τελευτᾷ.
 Παρὶ δὲ τοὺς ἐγγόνους ἔπταισεν. Οὕτως ἦν αὐτῷ θυγάτηρ Ἰουλία
 ταύτην ἔξευξεν Ἀγρίππᾳ, || συμπεύσας αὐτὸν ἀποπέμψασθαι τὴν 938
 ἔνδ[ον] γυναῖκα Μαρκελλαν. Εὐτεκνία δὲ πολλὴ ὑπῆρξεν αὐτοῖς, εἰς 16
 ἀμεριμνίαν ἄγουσα τὸν πάππον· εἴτ' ἐφθάρη πάσα. Γάιος μὲν οὖν
 καὶ Λούκιος ἀνδρωθέντες υἱῶν τάξιν ἔλαβον καὶ τῆς ἡγεμονίας ἐπι-
 δειχθέντες ἐφεδροὶ τελευτῶσιν, ὁ μὲν ἐπὶ τὸν Παρθικὸν ἀποσταλείς
 πόλεμον, ὅτε εἰς οἶκον ἐπανήει καὶ περὶ Λυκίαν ἐγένετο, τὰ πρὸς 20
 ἐσπέραν δὲ ἐπισκοπῶν ἔθνη Λούκιος. Ἦν δὲ καὶ τρίτος Πόστουμος
 Ἀγρίππας, ὃν ἐκ φαρμάκων ἀποθανεῖν λόγος ἔχει, Τιβερίου μετὰ τὸν
 Σεβαστὸν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προελθόντος· οὐ γὰρ ἦν εὐκαταφρόνητον ἐπι-
 τείχισμα τῷ κατὰ θέσιν διαδόχῳ περιῶν ὁ γνήσιος. Πρὸς δὲ δὴ τοῖς
 ἄρρεσι καὶ δύο ἦσαν θυγατέρες, Ἰουλία Σιλανῷ γαμηθεῖσα καὶ Ἀγριπ- 25
 πῖνα ἢ μετὰ ταῦτα Γερμανικῷ τῷ Δρούσου. Πικρῶς οὖν ἀθυμήσας
 ὁ Καῖσαρ πρὸς τὴν ἐρημίαν τῆς οἰκίας ἐπεισῆγαγεν αὐτῇ τοὺς Λιβίας
 παῖδας, ἧ τότε συνῶκει. Πατὴρ ἦσαν τῶν ἐν τέλει Δρούσου, φέρον-
 τες παρ' αὐτοῦ τὰς προειρημένας προσηγορίας Δρούσος καὶ Τιβέριος.

1 (καὶ 27). Καῖσαρ ἔγραφα: καῖσαρ ΓΚ 3. τε πολιτῶν προσέθηκα:
 λείκουσι ΓΚ 5. μοῖραν τινὰ ἔγραφα: μοῖραν τινὰ ΓΚ 15. Ἀ-
 γρίππᾳ ἔγραφα: ἀγριππίνα ΓΚ 16. ἐνδον ἔγραφα: ἐνδ[ον]: ΓΚ
 24. Πόστουμος ἔγραφα: ποστούμπος ΓΚ 25. Σιλανῷ
 ἔγραφα: ἰλάνω ΓΚ 25-26. Ἀγριππίνα ἔγραφα: ἀγριππίνα ΓΚ
 29. καὶ ΓΚ

Ε.Υ. ΔΗΜ. Π. Π.
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Τούτων ὁ μὲν ἀπέθανεν ἔτι περιόντος τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, ὁ δὲ
 ρ. 94^α ἐπιζήσας τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβε. || Τὸ δὲ καθ' ἕκαστον γένος συνά-
 πτον νόμῳ θέσει τῷ Καίσαρι καὶ φυσικῶς ἀνακραθὴν δι' ἐπιγαμίας
 ἐξῆς ἀναγράψωμεν. Δρούσας μὲν γενναϊότατος εἶναι δόξας τῶν καθ'
 5 ἑαυτὸν γένων ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ πολέμαρχος ἐπὶ τὴν Γερμανίαν πέμ-
 πεται, καὶ δι' ὅλης ἄπεισι τῆς χώρας στρατὸν ἐλαύνων τοῖς βαρβά-
 ροις ἀπρόσιτον. Οὐ μὴν ὄνατο τῶν κατορθωμάτων, ἀλλ' ὑποστρέφων
 μετὰ λαφύρων καὶ λείας ὄσσην μηδαίς ἐκείθεν ἠνέγκατο τελευτᾶ, παῖ-
 δας καταλιπὼν ἐξ Ἀντωνίας Κλαύδιον τὸν τέταρτον ἡγεμονεύσαντα
 10 Ῥωμαίων καὶ Γερμανικὸν τὸν εἰσποιητὸν τοῦ θεοῦ Τιβερίου καὶ θυ-
 γατέρα Δρουσίλλαν, ἣ συνώκησε Λέπιδος, καὶ Λιβίαν, περὶ ἧς κατὰ
 τάξιν δηλώσει ὅπερ τούτοις, ὡς περ ἔφην, [πρὸς τὸν Σεβαστὸν
 ἐσώζετο γένος ἀπὸ τοιαύτης ρίζης. Ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντωνία πα-
 τρὸς ἦν Ἀντωνίου, διαγωνισαμένου τῷ Σεβαστῷ περὶ τῆς ἀρχῆς
 15 ὅλης, καὶ μητρὸς Ὀκταουίας· Ὀκταουία δὲ ἦν ἀδελφὴ Καίσαρος, ἧς
 παροφθείσης διὰ τὸν Κλεοπάτρας ἔρωτα μηνίων εἰς διαφορὰν ἦλθεν
 <εἰς> Ἀντωνίῳ. Τιβέριος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Δρούσου, γυναῖκα λαβὼν
 Ἀγριππίναν τὴν Ἀγρίππα καὶ Μαρκέλλης θυγατέρα, Δρούσον ἔσχεν
 ρ. 94^β υἱόν, ἀλλὰ καὶ Γερμανικόν, ἕνα τῶν ἀδελφιδῶν ὄντα, || κατὰ κίλευ-
 20 σιν τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος εἰσποιήσατο θεῖος ὢν αὐτῷ· τελευτῶσι
 δὲ ἀμφότεροι βιαίως Τιβερίου ζώντος. Ὁ τε Σηιανὸς ἐξολοθρεύων τὸ
 γένος τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν ἀρχὴν ὄνειροπολῶν ἀπὸ τῶν νεανίσκων
 οὓς ἤδει κληρονόμους αὐτῷ γενησομένους ἤρξατο. Γερμανικὸν δικ-
 ποντίῳ πρότερον ἐπιβουλῇ κατειργάσατο, χρησάμενός τινα τῶν φίλων
 25 αὐτοῦ πρὸς τὴν φαρμακείαν ὑπηρέτη καθ' ὃν καιρὸν ἐπώπτευσεν Συ-
 ρίαν καὶ τὰ προσεχῆ, Δρούσου δὲ πρότερον τὴν γυναῖκα μοιχεύσας,
 ἵνα τῆς ἐπιθέσεως αὐτῷ συνεπάψηται. Θνήσκουσι δὲ ἀμφότεροι γε-
 νεῶν καταλιπόντες ἦν διακρινουμέν. Γερμανικὸς μὲν οὖν θυγατριδῆ
 συνοικήσας τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος Ἀγριππίνῃ μιᾶ τῶν ἐξ Ἀγρίππα
 30 πολύπαις μετήλλαξεν ἐπὶ τρισὶν ἄρρεσι καὶ θηλείαις ὁμοίως· σαφηνι-

4. ἐξῆς ἔγραφα : ἐξῆς ΓΚ
 πρῶτον γραφέντος καταλειπὼν Κ

9. καταλιπὼν Γ : καταλιπὼν ἐκ τοῦ τὸ
 12. πρὸς ἔγραφα : πρὸς Κ : πρὸς Γ

16. μηνίων ἔγραφα : μηνιῶν ΓΚ

18. Ἀγριππίναν ἔγραφα : ἀγριπ-
 πίναν ΓΚ

21. Σηιανὸς ἔγραφα : σιλανὸς ΓΚ

28. ἤδει ἔγραφα :
 ἤδην ΓΚ

24. χρησάμενός τινα ἔγραφα : χρησάμενος τινα ΓΚ

30. πολύπαις ἔγραφα : πολύπαιαν ΓΚ

σθήσεται δὲ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τὰ καθ' ἕκαστα. Δροῦσος δὲ Λιβίαν ἀγαγόμενος, ἀδελφὴν τῶν περὶ Κλαύδιον καὶ Γερμανικόν, διδύμους ἔσχεν υἱοὺς καὶ θυγατέρα μίαν. Ταύτην οὖν ὄρων τὴν ἀμφιθαλῆ καὶ πολυπαιδα γενεῖαν ὁ μισαρώτατος ἀνθρώπων Σηιανὸς τοῖς Γερμανικοῦ πρώτοις ἐπιβουλευεῖ τέκνοις. Δύο ἦν ἐν αὐτοῖς μεράκια, Νέρων καὶ 5 Δροῦσος, τὰς τε ψυχὰς ἤδη || καὶ τὴν μορφήν εὐγενῆ. Ταῦτα καὶ φύ- ρ. 95^a σει τὸν Τιβέριον σκυθρωπὸν ὄντα καὶ τοῖς πάθεσι δυσκολαίνοντα τοῖς οἰκείοις ἐξημέρου τῇ ἀνατροφῇ. Μακρόθεν οὖν ἐκείνος αὐτὰ διέβαλλεν ὡς ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἀνδρούμενα καὶ περιφλεγῆ τῷ τῆς ἀρχῆς ἔρωτι, συμπεριλαμβάνων αὐτοῖς καὶ τὴν μητέρα, τοῦ φρονήματος δοκοῦσαν 10 ὑψηλοῦ. Τὸν ἐξ αὐτῶν οὖν φόβον ἀποσκευάσασθαι παρήνεγκε, πείσας καθείρξειν εἰς Τυρηννίδας νήσους χωρὶς ἕκαστον, ἵνα μηδὲ τὴν ἐξ ἀλ- λήλων ἔχοιεν παρηγορίαν. Ἐπειτα ὕστερον αἰτιασάμενος ὡς ἐν ταῖς ὁδύναϊς ἄρρητα βλασφημοῦσι τὸν Τιβέριον, οἰκτρῶς τοὺς ἀθλίους διειργάσατο καὶ τὴν μητέρα πρὸς αὐτοῖς. Γάτος δὲ ὁ τῶν ἀπολωλότων 15 νεώτατος ἀδελφὸς ἡμελήθη τότε διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελής· ἐπειθ' ὕστερον τὴν ἀρχὴν ἀνέλαβεν, οὐδὲ αὐτὸς εὐμοίρως· διεφθάρη γὰρ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἀγαθὰς ἐμφήνας ἐλπίδας, καὶ τὸν κοινωνὸν τῆς ἡγεμο- νίας διέφθειρε κατ' ἀγχιστεῖαν αὐτῷ προσήκοντα. Δροῦσος γὰρ ὁ Τι- βηρίου Καίσαρος παῖς ἀνεψιὸς ἦν Γερμανικῷ τῷ τοῦ Γάτου πατρί. 20 Παιδὰς οὖν, ὡς ἔφαμεν, διδύμους ἀπολελοῖπει, τὸν δὲ λειπόμενον εἰς- ποιήσατο Γάτος πρότερον, || εἴτ' ἀπέκτεινεν. Ἀπαιτεῖ δ' ἡ τάξις τοῦ ρ. 95^a λόγου καὶ περὶ τῶν τριῶν εἰπεῖν Γερμανικοῦ θυγατέρων. Δρουσίλλαν μὲν οὖν Γάτος ὀρμητικῶς στέρξας ἀκμαζούσης ἐτι τῆς ἐπιθυμίας ἀπέ- βαλεν, ὡς μὲν αὐτὸς ἔφη, καθ' εἰμαρμένην, ὡς δ' οἱ περὶ τὴν αὐλήν 25 ἐφήμιζον, ἐκ πληγῆς· τὰς δὲ ἄλλας ἐφυγάδευσεν, Ἀγριππινίαν τε καὶ Ἰουλίαν. Ὡμότατος δὲ ὑποληφθεὶς εἶναι συντόμως κατελύθη. Περι- σχόντες γὰρ αὐτὸν ἐπὶ λουτρὸν ἀπιόντα τῶν πρὸς τῇ φυλακῇ τοῦ σώ-

1. καθ' ἕκαστα ἔγραφα : καθέκαστα ΓΚ 4. Σηιανὸς ἔγραφα : σι-
 λανὸς ΓΚ 7-8. τοῖς οἰκείοις ἔγραφα : τῆς οἰκείας ΓΚΠ 10. συμ-
 περιλαμβάνων ἔγραφα : συνπεριλαμβάνων ΓΚ 11. παρήνεγκε
 ΓΚ : παρήνεκες Π 12. καθείρξειν Π : καθείρξεν ΓΚ χωρὶς
 ἔγραφα· χωρίσας ΓΚΠ μηδὲ Π : μὴδὲ ΓΚ 15. διειργάσατο ἔγραφα :
 διειργάσαντο ΓΚΠ 19. διέφθειρε ΓΚ : διέφθειρεν Π 22. δ' ΓΚ :
 δὲ Π 24. ὀρμητικῶς ἔγραφα : ὡρμητικῶς ΓΚΠ 24-25. ἀπέβαλεν
 Π : ἀπέβαλε ΓΚ 26. Ἀγριππινίαν τε ἔγραφα : ἀγριππινίαν τε ΓΚΠ

ματος χιλιάρχοι τινες καὶ σὺν αὐτοῖς ἕτεροι μετιόντες ὕβρεις οἰκείας
 δολοφονοῦσι, καὶ θυγάτριον ἐνιαύσιον καὶ γαμητὴν ἰγκυον, τὸ μὲν καὶ
 προσονειδίσαντες, τὴν δὲ ἀνατεμόντες. Λοιπὸς ἦν τοῦ προειρημένου
 στοίχου Κλαύδιος, Γερμανικοῦ μὲν ἀδελφός, τοῦ δὲ ἀναιρεθέντος Γαίου
 5 θεῖος, οὐδὲ ἐννοιάν ποτε λαβὼν τῆς ἡγεμονίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκίν-
 δυνον ἡσυχίαν ἢ σφαλερὰν ἐξουσίαν ἀγαπᾶν. Ὅς γε καὶ ζητούμενος
 ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ὅπως ἀναδειχθῆ τῶν ὅλων δεσπότης, κατεκρύ-
 πτετο καὶ παρὰ γνώμην εἰς ἐμφανὲς προελθὼν ἀκουσίως τὴν ἀρχὴν
 11 ἔλαβε. Τέτταρσιν οὗτος συνήκησε γυναιξίν, ἐκ τριῶν δ' ἐπαιδοποιή-
 σατο, Δροῦσον μὲν ἐκ τῆς || πρώτης Οὐργουλανίλλης, ὃς ἐτελεύ-
 11 τῆσε πρότερον ἢ τὴν ἡγεμονίαν Κλαύδιος παρέλαβεν, ἐκ δὲ Πε-
 τίνης Ἀντωνίαν, ἣτις ἐγαμήθη Σύλλα Κορηλίῳ, καὶ Μεσσαλίνης
 Ὀκταουίαν καὶ Πρεττανικόν. Πανωλέθριον μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ τού-
 του γένος ἐξεφθάρη. Μεσσαλίαν μὲν γὰρ αἰτιαθεῖσαν ἐπ' ἀσελ-
 15 γείᾳ βίου συνεχώρησεν ἀποκτεῖναι τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὴν ἀπελευ-
 θέροις· μεταπεμφάμενος δὲ ἀπὸ τῆς φυγῆς τὰς Γερμανικοῦ τοῦ ἀδελ-
 φοῦ θυγατέρας, τὴν ἑτέραν αὐτῶν Ἀγριππίαν ἀγεται, κάκεινη μετὰ
 παιδὸς εἰςῆλθεν ὃν ἐκ Δομετίου πρότερον ἰσχηκεν. Ἦν δὲ ὁ Δομέτιος
 οὗτος Ἀννόδαρβος ὁ υἱὸς τοῦ γήμαντος Ἀντωνίαν τὴν Ἀντωνίου
 20 θυγατέρα. Καὶ παραυτίκα μὲν ἐσφζετο πατρῶφ ὀνόματι καὶ μετὰ
 ταῦτα ἐπεκλήθη Νέρων γυνομένων ἐπὶ τὴν οἰκίαν, οἷά περ εἰκὸς ἦν
 συμβῆναι γυναικὸς κρατούσης. Πρῶτον μὲν γὰρ Ἀγριππίνα κατα-
 θέλγει τὸν ἄνδρα τὴν ἑτέραν τῶν παιδῶν Ὀκταουίαν ἀρμόσαι τῷ

1. χιλιάρχοι τινες Π : χιλιάρχοι τινὲς ΓΚ 3. προσονειδίσαντες
 ἔγραφα : προσον. . δειδίσαντες ΓΚ : δειδίσαντες Π ἀνατεμόντες
 ΓΚ : ἀναταμόντες Π λοιπὸς ΓΚ : λοιπὸν Π 7. ὅλων Π : ὅλων
 ΓΚ 8. παρὰ ἔγραφα : κατὰ ΓΚ ἀκουσίως Π : ἐκουσίως ΓΚ
 9. δ' ΓΚ : δὲ Π 10. Οὐργουλανίλλης ἔγραφα : οὐργουνανίλλης ΓΚΠ
 12. Ἀντωνίαν ἔγραφα : ἀντωνία ΓΚΠ κάκ ΓΚ : καὶ ἐκ Π μεσσα-
 λίνης Γ : μεσσαλίνης Κ : μεσαλίνης Π 13. Πρεττανικόν ἔγραφα :
 πρεττανικόν ΓΚ. περτινικόν (;) Π. Ἄλλ' ἴδε καὶ σ. 153, 12 14. Μεσ-
 σαλίαν ἔγραφα : μεσαλίαν Π : μεσσαρνία ΓΚ αἰτιαθεῖσαν
 ἔγραφα : αἰτιαθεῖσα ΓΚΠ 17. Ἀγριππίαν ἔγραφα : ἀγριππίαν ΓΚΠ
 18. Δομετίου ἔγραφα : δημοτίου ΓΚΠ Δομέτιος ἔγραφα : δη-
 μότιος ΓΚΠ 19. Ἀννόδαρβος ἔγραφα : ὀνοδόδαρβος οὗτος ΓΚΠ
 20. Ἐχουσιν ὀρθῶς τὰ ἐσφζετο πατρῶφ ὀνόματι ; ὀνόματι Π :
 ὀνόματι ΓΚ 21. οἷά Π : οἷα ΓΚ 22. Ἀγριππίνα ἔγραφα : ἀγριπ-
 πίνα ΓΚΠ

προγόνῳ καὶ δεύτερον υἱοῦ κατέχοντος φυσικοῦ τὴν οὐσίαν ὥσπερ γε-
 ναὴν ἄρρενος ἐνδεῆ καταθέσειν τῷ γνησίῳ τὸν ἀλλότριον καὶ τῷ νεω-
 τέρῳ τὸν τέλειον ἐπιτείχισαι. Διὰ τοῦτο Κλαύδιος ἐπωνομάσθη Νέ- ρ. 96
 ρων, γαμβρός τε τῷ Κλαυδίῳ καὶ κληρονόμος τῆς ἀρχῆς ἀναδειχθείς.
 Ἐπεὶ δὲ ἐσκευάσθη ταῦτα γυναικείαις μηχαναῖς, Κλαύδιος μὲν οὐ 5
 πολὺν βιώσας χρόνον τῇ θέσει φαρμάκοις ὑπεξάγεται. Νέρων δὲ τὴν
 ἡγεμονίαν παραλαβὼν ὑπερῆρα τοὺς μύθους, βραχεία μὲν κατ' ἀρχὰς
 καλλωπισάμενος ὁμοίως τῷ θεῷ Γαίῳ δόξαν τε χρηστὴν ὑποφήνας,
 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν φύσιν ἀναδραμῶν. Καὶ γὰρ ἀφηνίαζε
 τῆς μητρὸς, εἰς ἀκολασίαν καὶ προπετεῖς ῥαθυμίας καὶ δίαιταν ἄλλο- 10
 τριωτάτην τοῦ προσχήματος ἐκτραπέις. Καὶ συναρπάσαι τὸν ἐν πᾶσι
 βελτίονα καλῶς ἔχειν νομίσας Πρεττανικὸν ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ τραπέζης
 φαρμάκσει. Περί τε τοὺς ἀνδραποδώδεις ἐπτοημένους ἔρωτας, τῆς
 μὲν Ὀκταουίας ἀπίστεργε τὴν εὐνήν, φίλτροις δὲ αἰεὶ καινοτέροις τὴν
 ψυχὴν ἐκδιδοὺς ἠττήθη γυναικὸς ἀλλοτρίας. Καὶ τὴν μὲν Ὀκταουίαν 15
 ἀποπέμψασθαι βουλόμενος, ἐκείνην δὲ μηκέτι ἐρωμένην, ἀλλὰ γαιε-
 τὴν ἔχειν, τὸ δυσόργητον [τῆς μητρὸς] ἐφοβεῖτο ὡς οὐκ ἀνεξομένης.
 Ὅς μικρὰ τοίνυν ἀμφοτέρας δυσωπήσας ἐστρατήγησε τὰς κατ' αὐτῶν
 ἐπιβουλάς πανούργως. Εἰς μὲν οὖν τὴν ἡ μητροκτονίαν ναυπηγεῖται ρ. 97^α
 σκάφος ὀραθῆναι μὲν καλόν, ἐξ ἐπιτεχνήσεως δὲ κρυπτῆς εὐδιάλυτον· 20
 ὧ ποτε χρωμένη, τῶν ἀρμῶν χαλασθέντων, ἐξέπεσεν εἰς τὴν θάλατ-
 ταν, ἔπειτα μόλις ἀναδύσα καὶ τῆς ἡπείρου λαβομένη τὸν ἐπ' αὐτῆς
 μόρον οὐ διέφυγεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ χειροποίητον ναυάγιον ἐσφάγη. Τὴν
 Ὀκταουίαν δὲ, ἐχρῆν γὰρ μετὰ προφάσεως ἀνελεῖν, διαφθορᾶς αἰτίαν
 ἐπαγαγὼν κτείνει. Λειπομένης οὖν ἔτι τῆς Ἀντωνίας, ἀπεραιώτος ἦν 25

2. καταθέσειν ΓΚ : καταθέτειν Π 4. γαμβρός τε ἱγραφα : γαμ-
 βρός τε ΓΚ 5. ἐσκευάσθη Π : ἐκευάσθη ΓΚ 6. πολὺν ἱγραφα :
 πολὺ ΓΚΠ βιώσας χρόνον τῇ θέσει ΓΚΠ. Ταῦτα ἔχουσιν ὑπό-
 κτως. Γραπτίον ἄρα ἐπιδιώσας ; 7. βραχεία Π : βραχεῖα ΓΚ
 12. Πρεττανικὸν ἱγραφα : πραιττανικὸν ΓΚΠ 13. ἀνδρα-
 ποδώδεις Π : ἀνδρας ποδώδεις Γ : ἀνδρας ποδώδεις κατὰ διόρθωσιν
 ὑπὸ δευτέρας χειρὸς τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἀνδραποδώδεις Κ 14. δὲ
 ΓΚ : δ' Π καινοτέροις Π : καὶ νοτέροις ΓΚ 17. ἔχειν ΓΚ :
 ἔχων Π τῆς μητρὸς προσέθηκα : λείπουσι ΓΚΠ ἀνεξομένης Π :
 ἀναξομένης ΓΚ 18. αὐτῶν ΓΚ : αὐτῆς Π 21. ὧ ποτε ἱγραφα :
 ὡς ποτὲ ΓΚΠ 23. χειροποίητον ἱγραφα : χειροποιητόν ΓΚΠ

ἡ τραγωδία τῆς οἰκίας ἐνὶ προσώπῳ· διὸ καὶ ταύτην μετὰ τὸν ἄνδρα [καὶ] Πλαύτιον ἀναίρει, γαμήσειν ὑποσχόμενος. Οὕτως εἰς ὕστατον Νέρωνα κατέβη τὸ πλῆθος τῶν ἐπιγόνων τοῦ Σεβαστοῦ, καὶ αὐτὸν μετ' ὀνειδούς ἀπολούμενον. Ὡς γὰρ ἐν ἐξουσίᾳ τοῦ ζῆν πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἢ ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἠρίθμει. Ῥίψας οὖν τὸ τῆς ἡγεμονίας ἀξίωμα καὶ σκηνοβατῶν ἐν τοῖς τῶν ὑπηκόων θεάτροις διῆγεν, ὡς συγκλείοντος αὐτοῦ τὴν θαυμαστὴν περίοδον τὸ Γαλατῶν ἔθνος ἅμα τοῖς στρατεύμασιν αἱ τε πλησίον ἱπαρχίαι συνεξανέστησαν. Ἐπειτ' ἄλλου κηρυχθέντος ἔξω τῆς Ῥώμης Σεβαστοῦ περιδεῶς μὲν, εἰσῆλθε φ. 97^α δ' ὁμως ἰσπεφανωμένος, || καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέπεισε τῆς ἀρχῆς, νύκτωρ 11 ἀποδράς εἰς ἀπελευθέρου τινὸς Ἰπαυλιν, καὶ προσιόντων ἤδη τῶν εἰς τὴν σύλληψιν αὐτοῦ πεμφθέντων ἱπέων ἑαυτὸν διεχρήσατο, μηδεμίαν καταλιπὼν γενεάν, ἀλλ' ὅπερ ἐσχῆκει παιδίον ἐκ τῶν δευτέρων γάμων θῆλυ προαποβεβληκῶς ἔτι νήπιον.

15 Εἰς τοῦτο κατέληξεν ἡ τοῦ Καισαρείου γένους διαδοχὴ. Καὶ μετ' αὐτὴν οἱ παρελθόντες ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἦτοι πολέμοις ἐμφυλίοις ἢ κατ' ἀρετὴν αἰρετοὶ κοινόν τι τῆς σκηπτουχίας ὄνομα τὸ Καίσαρος προσελάμβανον, ὡς ἐκ μόνου τοῦδε σημαίνεσθαι αὐτάρκως τὸν ἡγούμενον. Ἐπεὶ τί ἂν ἐκδηλότερον ἐπιγνώρισμα τῆς ὑπεροχῆς; Οὔτε γὰρ 20 βασιλεὺς ἔτι σύνηθες Ῥωμαίοις, ἀλλ' οὔτε νόμιμον ἐξ οὗ Ταρκύνιος κατελύθη. Τοῦτο μέντοι καὶ τῷ πρώτῳ Καίσαρι τῆς ἐπιβουλῆς αἴτιον κατέστη, τὸ δοκεῖν ἐπιτεθυμηκῆναι διαδήματος, ὅτε δικτάτωρ ἐπινοήθη πρὸς Καίσαρος ἐξουσία καὶ παράνομος ἦν, καίπερ ψηφισθεῖσαν αὐτῷ διηνεκῶς ὁ Σεβαστὸς παρητήσατο. Καὶ μὴν ὅσα προσαρμόζου- 25 σιν ἐπὶ τιμῇ τοῦ κρατοῦντος, ἀρχιερωσύνας, δημάρχων ἐξουσίας, γέρα φ. 98^α πατρίδος μᾶλλον ἐστὶ καὶ τοῖς ἄλλοις βουλευταῖς || κατ' ἀξίαν που

2. καὶ προσέθηκα : λείπει ΓΚ Πλαύτιον ἱγραφα : πλαύτον ΓΚΠ
 οὕτως ἱγραφα : οὕτος ΓΚΠ 4. ὡς γὰρ-ἐπιθυμίας. Τὸ χωρίον φαί-
 νεται νοσοῦν. ἐξουσία ΓΚ : ἐξουσίαις Π 6. διῆγεν Π : διῆγεν ἐκ
 τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος δηῆγεν ΓΚ 11. ἀπελευθέρου Π : ἀπεθε-
 ροῦ ΓΚ 12. μηδεμίαν Π : μηδεμίαν ΓΚ 16. πολέμοις ἐμ-
 φυλίοις Π : πολέμους ἐμφυλίου ΓΚ 17. σκηπτουχίας Π : κη-
 πτουχίας ΓΚ 18. προσελάμβανον Π : προελάμβανον ΓΚ 19. ση-
 μαινεσθαι ἱγραφα : σημαίνοντος ΓΚΠ 22. τὸ ἱγραφα : τῷ ΓΚΠ
 μὴ δὶον νὰ γράψωμεν εἶπε γνώρισμα ; 26. πατρίδος μᾶλλον ἐστὶ ἱγραφα : πατρί μᾶλλον ἐστὶ ΓΚΠ

δεδομένα. Κέκληνται δὲ αὐτοκράτορες ἐπὶ στρατοπέδων ἔνιοι καὶ δίχα
 τῆς παντελοῦς ἀρχῆς· ἀλλ' οὐδ' ἐξαιρετον ἀμφισμοῦ παραλλαγὴν ἢ
 διακόσμησιν τοῦ σώματος ἐπιτερπῆ καὶ καταπληκτικὴν νενόμισται
 τὸν ἡγεμόνα φορεῖν, ὅποτε καὶ τῆς θριαμβικῆς ἐσθῆτος καὶ τῶν ἐπι-
 νικίων πομπῶν μέτεστιν ἑτέροις. Ἐξαρκεῖ δ' ὀνομασθεὶς ὁ Καίσαρ 5
 ὑπερβολὴν τε δυνάμεως καὶ οὐ φαντασίαν ἐναργῆ παραστῆσαι τοῖς τε
 διωκισμένοις καὶ τοῖς ἐντροχάνουσι. Εἴτε γὰρ ὀμνύοι τις ὄρκῳ πι-
 στούμενος, εἴτ' ἐπικαλοῖτο βίαια πάσχων, εἴτ' ἐλέου χρεῖος ὢν ἰκε-
 τεύσοι μόνον, τοῦτο ἐντρέχοι ἂν τοῖς ἀνα[βοῶσιν] ὡς σεβάσιμον, ὡς
 σωτήριον, ὡς ἀλεξίκακον. Ζητήσωμεν οὖν εἰ συμπέφυκε τις τοῖς ὀνό- 10
 μασιν ἰδιότης σημαντικὴ τῆς παρούσης ἑκάστῳ δυνάμεως, ἀλλὰ μὴ
 συνήθειά τις τὰς διαλήψεις ἐντυποί. Τοῦτο γέ τοι τὸ πάντιμον ἄχρι
 πέρατων γῆς, οὐ μὴδὲ εἰς ἀνεμνόντος μὴδ' ἀπειθῆς ὑπάρχει, πάλαι
 μὲν, ὡς φασιν, ἐπωνύμιον ἐγένετο τοῦ πρώτου κατὰ τι συγκύρημα
 τῆς γενέσεως καὶ τοῖς μετ' ἐκείνον ὡς παράσημον τῆς οἰκίας προσε- 15
 τίθη. Νῦν μέντοι δαιμονία τις ἐπίκλησις εἶναι καὶ τὰς ἀνθρωπείας
 ὑπερβάλλειν δοξάζεται. Τοσοῦτον ἰσχυσεν ἀνδρὸς ἀρετὴ καὶ βίος ἐπι-
 φανῆς, ὡς μὴ δένα [τὴν] τῶν Ῥωμαίων ἀναλαμβάνειν ἡγεμονίαν, φ. 38^δ
 εἰ μὴ τῷ Καίσαρος ὀνόματι καλοῖτο +

4-5. ἐπινικίων ΓΠ: ἐπινικίων ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἐπινικείων Κ
 5. δ' ΓΚ: δὲ Π Καίσαρ ἔγραφα: καίσαρ ΓΚΠ 6. ὑπερβο-
 λὴν τε ἔγραφα: ὑπερβολὴν τὲ ΓΚ 7. τις ἔγραφα: τίς ΓΚΠ
 8. εἴτ' ΓΚ: εἴτε Π 8-9. ἰκετεύσοι ἔγραφα: ἰκετεύσει ΓΚΠ 9. ἐν-
 τρέχοι ἂν τοῖς ἀναδοῶσιν ὡς ἔγραφα μετὰ πολλοῦ διαταγμοῦ: ἐντρεχεῖ ἐν
 τοῖς ἀνάως ΓΚ: ἐντρεχεῖ ἐν τοῖς Π 12. συνήθειά τις Π: συνή-
 θεια τίς ΓΚΠ 13. μὴδ' Π: μὴδ ΓΚ ἀπειθῆς ἔγραφα: ἀπαθῆς Π:
 ἀπειθῆς ΓΚ 14. ὡς φασιν ἔγραφα: ὡς φασὶ ΓΚΠ 16. τις ἐπί-
 κλησις ἔγραφα: τίς ἐπίκλησις ΓΚΠ 18. μὴδένα ἔγραφα: μὴμὴδένα
 ΓΚΠ τὴν προσέθηκα: λείπει ΓΚ